

relevant

geloof / kerk / mens / maatschappij
bisdom Antwerpen / januari - februari 2021

Een lopend vuurtje

© Christa Damen

VANUIT STILSTAND
NAAR ACTIE

WONDEREN IN
HANDELINGEN

TPC BLAAST VIJFTIG
KAARSJES UIT

FRATELLI TUTTI, EEN NIEUWE
SOCIALE ENCYCLIEK

Relevant - Nummer 01
TWEEMAANDELIJKS
januari - februari 2021

Afgiftekantoor 2099
Antwerpen X - P 914402
www.relevant-bisdomantwerpen.be

Op de cover en op blz. 3: Zoals de olympische vlam wordt het licht van vrede vanuit Betlehem verspreid naar alle werelddelen door leden van de scouts. Op 21 december mocht onze bisschop dat licht ophalen bij Scouts en Gidsen in Antwerpen, in beperkt gezelschap weliswaar gezien de huidige coronamaatregelen. De vreugde om de komst van het licht was er niet minder om. Integendeel, in deze letterlijk en figuurlijk donkere tijden kijken we allen meer dan ooit uit naar licht. Vandaar ging het licht in processie naar onze kathedraal, waar de bisschop het in de coronakapel plaatste. Tijdens de viering ter gelegenheid van zijn wijdingsfeest op 3 januari, zegende hij het en stak hij de stormlampen aan, voor elke pastorale eenheid één. Zo wordt het licht van vrede en hoop doorgegeven tot het in jouw huiskamer terechtkomt.

INHOUD

Woord van de bisschop.....	3
Vooruit met de geit.....	4
Wonderen in <i>Handelingen</i> : Een dubbel wonder	10
Bouwen aan de toekomst.....	12
Het TPC: van diocesaan huis naar kloppend hart.....	13
In de kijker: Pastorale eenheid Heilige Christoffel....	17
<i>Fratelli Tutti</i>	18
De kiosk	20-21
Lerenslang: Liturgische vorming	23
Doorkijk: Het wonder van de genezing	23
Jongerenkatern	24
Was jij erbij?	26
Het voorval.....	28

COLOFON

Relevant, het diocesane magazine van het bisdom Antwerpen, verschijnt tweemaandelijks.

Verantwoordelijk uitgever is Bruno Aerts,
Schoenmarkt 2, 2000 Antwerpen.

Hoofredactie: Ilse Van Halst

Redactieraad: Bruno Aerts, Marjolein Bruyndonckx, Jan Caljon,
Steven De Schampelaere, David Godecharle, Ann Huber, Marc
Philips, Saskia van den Kieboom, Lea Verstricht, Bart Willemen

Redactie: *Relevant*, Groenenborgerlaan 149, 2020 Antwerpen,
03 287 35 83, relevant@bisdomantwerpen.be,
www.relevant-bisdomantwerpen.be.

Abonnementen: Abonnementen *Relevant*, p/a Halewijnlaan 92,
2050 Antwerpen, 03 210 08 37,
abonnementen.relevant@kerknet.be.

Een jaarabonnement kost 20 euro. Jongeren betalen 10 euro.

Abonnees in het buitenland betalen 40 euro.

Een steunabonnement kost 50 euro.

Voor een los nummer betaal je 5 euro.

Abonneren kan op IBAN: BE45 7350 3165 1589, BIC: KREDBEBB
van vzw Bisdom Antwerpen – *Relevant* met duidelijke vermelding
van naam en adres voor wie het abonnement bestemd is.

© Nicky De Vocht

HALLO, WIL IEMAND ALSJEBLIEF IETS DOEN?

Een veelbekeken filmpje op YouTube: de roltrap in een winkelcentrum valt plots stil. Een man is bijna boven en komt abrupt tot stilstand. Enkele treden verder ook een vrouw. Beiden ergeren zich. “Ik ben al te laat”, zucht de vrouw. Ze roepen om hulp. “Is daar iemand? Wil iemand alsjeblief iets doen?” En ... ze wachten en blijven staan.

Het werkt op de lachspieren en vervult je met ongeloof. Toch is het herkenbaar. Hoe vaak vallen ook wij niet stil als er zich een probleem op onze weg voordoet? Hoe uit die verlamming geraken en opnieuw in beweging komen, dat is het thema van dit eerste nummer van de nieuwe jaargang van *Relevant*. In ons dossier geven we het woord aan getuigen die openhartig vertellen hoe ze ‘hun voeten gebruiken’, waartoe het pastoraal jaarthema oproept. En er is nog meer *Handelingen* dat de klok slaat. Samen met ons verwondert Rik Hoet zich over de vele wonderen en tekenen in dat Bijbelboek.

Centraal in dit nummer een special over het Theologisch en Pastoraal Centrum, kortweg het TPC, dat dit jaar vijftig kaarsjes uitblaast en in de toekomst meer dan ooit het kloppende hart van ons bisdom zal worden. Verder neemt Johan Verstraeten ons mee op zijn leestocht door de nieuwe sociale encycliciek *Fratelli Tutti* van paus Franciscus. En in het spoor van de franciscaanse traditie en spiritualiteit nodigt Barbara Mertens ons dit jaar uit tot inkeer en bezinning in Doorkijk. Ook wij blijven in beweging en zetten onze inmiddels vertrouwde ronde langs de pastorale eenheden in ons bisdom voort, op zoek naar verhalen van verbinding en verankering.

Tot slot, mocht je je abonnement op *Relevant* nog niet hernieuwd hebben en wil je het magazine van ons bisdom blijven ontvangen, dan is het ook op dit vlak hoog tijd om actie te ondernemen. Vooruit met de geit!

Ilse Van Halst

AANDACHT

Wegens de maatregelen om COVID-19 in te dijken, vinden sommige activiteiten die in dit nummer aangekondigd worden mogelijk niet, op een latere datum of in gewijzigde vorm plaats.

© Christa Damen

ALS EEN LOPEND VUURTJE

Sla een woordenboek open. Weinig woorden hebben zoveel samenstellingen, synoniemen of verbindingen als het woord 'licht'. Tussen 'morgenlicht' en 'avondlicht' lopen duizend schakeringen en betekenissen. Geen wonder dat 'licht' ook in de Bijbel hoge ogen gooit. Het eerste wat God schept in het eerste Bijbelboek op de eerste dag is het licht. "Er moet licht zijn!" En er was licht. En God zag dat het licht goed was" (Gen 1, 3-4). Wil je horen hoe een oerknal van licht kan klinken? Luister nog eens naar *Die Schöpfung* van Joseph Haydn. God wil niet dat enig schepsel – geen berg, geen boom, geen dier, geen mens – in duisternis moet leven. Eerst komt het licht, dan de schepselen. Hoe zouden we trouwens de ene berg van de andere kunnen onderscheiden, de ene boom van de andere, het ene dier van het andere, of de ene mens van de andere, als er geen licht was om klaar te zien. Onderscheid maken: wat God kan, kunnen ook wij. Omdat Hij met het leven eerst het licht meegeeft.

"Het licht is vertrokken als een lopend vuur. Het levende licht doorgeven, als in een lange estafette: daarvoor bestaat de Kerk."

Onder alle schepselen hebben mensen iets bijzonders. Ze hebben dubbel licht nodig. Licht van buiten en licht van binnen. Aan zonlicht alleen hebben mensen niet genoeg om hun weg door het leven te banen. Ze hebben innerlijk licht nodig om hun gedachten en gevoelens te ordenen, om keuzes te maken en vol te houden, om gemeenschap te vormen en samen de aarde te beheren. Dat zonlicht alleen daarvoor onvoldoende is, heeft de geschiedenis helaas al vaak bewezen. Er is een ander licht nodig, dat ook van God komt. Van dát licht – voor de mens bedoeld – is de zon slechts de aanzet of het symbool. De Bijbel staat er vol van. "De Heer is mijn licht en mijn leidsmans, wie zou ik vrezin? De Heer is de schuts van mijn leven, voor

wie zou ik bang zijn?": zo begint psalm 27 (Ps 27, 1). Leven in het licht dat God zelf is: gelovigen van alle tijden hebben ernaar verlangd, eraan gewerkt, ervoor geleden, erover gezongen, ermee geworsteld, erin geloofd.

Een ster aan de hemel

Bij de geboorte van Jezus kan het licht niet ontbreken. Er staat een ster aan de hemel. Als een licht en een richtpunt voor zoekende mensen. Zodra Simeon het kind in de handen neemt, weet hij met wie hij te maken heeft: "een licht dat een openbaring zal zijn voor de volkeren, en een glorie voor uw volk Israël" (Lc 2, 32). Of zoals Jezus later van zichzelf zegt: "Ik ben het licht van de wereld. Wie Mij volgt, gaat zijn weg niet in de duisternis, maar zal het ware levenslicht bezitten" (Joh 8, 12). Op Pasen breekt zijn licht door de gesloten steen van het graf. Op Pinksteren daalt zijn licht als vurige tongen over de apostelen. Na Pinksteren dragen de apostelen zijn licht uit, van stad naar stad, steeds verder. Ze brengen het zowel naar het Joodse volk als naar de niet-Joodse volken. Elke ontmoeting, elk gesprek benutten ze om de fakkel van het licht van de verrijzenis door te geven. Het licht is vertrokken als een lopend vuur. Het levende licht doorgeven, als in een lange estafette: daarvoor bestaat de Kerk.

Op weg met het licht

Ook ons bisdom heeft met Kerstmis 2020 een kaarslicht ontvangen, rechtstreeks uit Betlehem. Met dank aan de internationale scoutsbeweging om dat technisch mogelijk te maken. Dat licht zal ons na Kerstmis verder meenemen: eerst naar Pasen 2021, dan naar Pinksteren en zo naar ons derde en laatste werkjaar met *Handelingen van de Apostelen*. Geen andere opdracht hebben we ontvangen dan het licht van Jezus vandaag te laten schijnen in heel ons bisdom. Of zoals Jezus zegde: "Jullie zijn het licht van de wereld. (...) Je steekt een lamp niet aan om haar onder de korenmaat te zetten, maar je zet haar op de kandelaar, en dan schijnt ze voor allen in huis" (Mt 5, 14-15).

+ Johan Bonny

VOORUIT MET DE GEIT

ELK VAN ONS ERVAART SOMS EEN VORM VAN VERTRAGING OF VERLAMMING.

HERKENNEN WE DAT? HOE PAKKEN WE DAT AAN EN HOE GERAKEN WE TERUG IN BEWEGING?

VANUIT STILSTAND NAAR ACTIE

► *Wat doe je als de roltrap plots stilvalt? Val jij ook stil? En blijf je staan wachten op hulp? Of vat je de koe bij de horens en stap je op eigen kracht verder?*

Vooruit willen maar stilstaan. Herken je dat gevoel? Ideeën om van alles te doen, plannen wat er de volgende dag allemaal moet gebeuren. Maar als puntje bij paaltje komt, gebeurt er niets. En hang je in de zetel, zap je op televisie of staar je op het scherm van je computer of gsm naar nietszeggende berichten, terwijl de tijd voorbijvliegt.

Saskia van den Kieboom

Stilstaan terwijl al het andere door lijkt te gaan. Een verlamdend en akelig gevoel van niet vooruit kunnen komen. Je wil wel, maar het is net of iemand of iets je tegenhoudt en je verlamt. Van de gemaakte plannen komt niets terecht. Waar eerst inspiratie was, heerst nu moedeloosheid met frustratie en schuldgevoel als gevolg, omdat er alweer een moment voorbijging zonder dat je iets deed, omdat er alweer kostbare tijd door je vingers glipte.

Of soms liggen er duidelijk omschreven taken te wachten, maar begin je er niet aan, niet omdat je niet wil, maar omdat je niet weet hoe eraan te beginnen. En dus begin je maar niet en blijf je stilstaan ... Het is een herkenbare situatie. Ze speelt zich niet enkel af in de persoonlijke sfeer of op

het werk, gehele organisaties en teams kunnen zich in een dergelijke lethargie bevinden. Ook in de Kerk laat dat stilstaan zich soms voelen, op verschillende vlakken.

Op hoger niveau, wanneer het gaat over belangrijke issues en beslissingen zoals bijvoorbeeld de positie van de vrouw in de Kerk of het priestercelebaat. In de wereldwijde Kerk zijn er zoveel verschillende visies en standpunten, dat het moeilijk is om één lijn uit te tekenen, en dus wordt er niets besloten. En ja, geregeld wordt er een commissie opgericht die zich over de kwestie moet buigen, maar uiteindelijk is er niets nieuws onder de zon. Ook dicht bij huis, op lokaal niveau, vertoont het kerkelijke reilen en zeilen soms verlammingverschijnselen. Je merkt

het bijvoorbeeld bij parochieteams: we willen wel vooruit, maar we weten niet hoe en dus blijft alles maar bij het oude. Maar dat oude functioneert eigenlijk ook niet echt of niet echt meer, wat leidt tot frustratie, die uiteindelijk uitgroeit tot een defaitistisch gevoel dat verlamdend werkt: waar doen we het allemaal nog voor? Heeft het nog wel zin?

Dat mensen vaak onderling verdeeld zijn over een mogelijke manier van aanpak werkt dat mechanisme nog in de hand. Veelal is iedereen het er wel over eens dat er iets moet gebeuren en dat er best iets verandert, maar wat en op welke manier, daar bestaat geen eensgezindheid over. Het gevaar is dan reëel dat inspiratie en nieuwe ideeën meteen de kop in worden gedrukt doordat er steeds weer nieuwe obstakels en redenen worden gevonden om deze of gene idee niet uit te voeren. Het ontbreekt uiteindelijk niet enkel aan nieuw inzicht, maar ook en vooral aan de nodige energie om ervoor te willen gaan.

De brute noodrem

Het coronavirus heeft dat nog verscherpt. In maart 2020 zette de wereldwijde pandemie het leven op onze aardbol on hold. Noodgedwongen werd er vol op de rem getrapt, ideeën en initiatieven konden plots niet meer uitgevoerd worden. Een mens zou voor minder de moed verliezen. Plannen maken voor de periode na de crisis leek en lijkt zinloos: niemand wist en weet hoe lang de crisis zou en nog zal duren. Alles was en is plots heel onzeker geworden. Hoewel het voor sommige mensen wellicht deugd heeft gedaan om de dagelijkse sleur van het vele moeten en de ratrace van het leven te onderbreken, was het voor anderen een hele nare en vervreemdende periode waarin houvast en structuur verdwenen. Zeker voor mensen die erkenning vinden bij zichzelf en bij anderen in het concrete doen, moet het lastig geweest zijn. Waar ze zich normaal optrekken aan 'ik kan weer een taak

afstrepn, dus ik ben goed bezig', vielen er onnoemelijk veel activiteiten weg en was er niets meer om af te strepen. Dienden sommigen harder te werken dan ooit, anderen werden plots tijdelijk werkloos.

Ondertussen is de coronacrisis nog steeds niet voorbij en hebben we alweer een aantal kritieke momenten achter de rug. Hoewel het leven nooit meer zo stilviel als in het voorjaar, toch blijft het moeilijk om plannen voor de toekomst te maken. Juist voor parochies is dat plannen zo belangrijk. Plannen maken wekt enthousiasme, doet je uitkijken naar de realisatie ervan en creëert zo hoop.

Hoopvol vooruitkijken

Soms liggen de oorzaken van ons stilvallen en onze verlamming buiten onszelf, soms ook hebben we zelf wel degelijk invloed op die oorzaken. Hoe kom je opnieuw in beweging na een periode van stilstand? Soms moet je er gewoon aan beginnen, ook al is het maar een heel kleine stap. Dan volgt de rest vanzelf. Helaas is het niet altijd zo gemakkelijk. Soms denk je dat er geen beginnen aan is. Zeker wanneer je geen overzicht meer hebt van wat gedaan kan en moet worden. Bijbelverhalen kunnen dan inspiratie bieden. Zowel het Oude als het Nieuwe Testament kennen nogal wat stilstand. Mensen die aangemoedigd moeten worden om vooruit te gaan. Denk aan Abraham en hoe hij werd aangemoedigd om zijn land te verlaten om op zoek te gaan naar een nieuw land. Denk aan Mozes, die wordt aangespoord om zijn volk van Israëlieten te bevrijden uit

Egypte. En in het Nieuwe Testament hoort Bartimeüs de bemoedigende woorden: "Houd moed, sta op, Hij roept u!" (Mc 10, 49). In *Handelingen* spoort Petrus een lamme aan om op te staan, met de woorden: "Zilver of goud heb ik niet; maar wat ik heb geef ik u. In de naam van Jezus Christus de Nazoreër: gebruik uw voeten!" (Hnd 3, 6)". Het is de ultieme aansporing.

Hoe gebruik je die voeten dan? Een eerste stap om vanuit stilstand opnieuw vooruit te kunnen is het overzicht weer helder krijgen. Maak een planning, stel lijstjes op. Begin vervolgens met een gemakkelijke taak die je in een kort tijdsbestek kunt afwerken, zodat je die taak letterlijk kunt doorstrepen op je lijstje. Dat werkt motiverend. En meteen heb je voldoende goede moed vergaard voor de volgende taak. En voor je het weet, ben je vertrokken ...

Ook in teamverband, bijvoorbeeld in je parochieploeg, is overzicht en vooruitkijken de boodschap. Laat je niet afleiden door allerlei obstakels, kies daarom in het begin voor een overzicht en voor datgene wat energie geeft. Wat is het dat jullie als parochie bindt? Waar willen jullie samen voor gaan? Misschien is het goed om een bepaalde taak samen uit te voeren. Waar is er gezamenlijk enthousiasme? Deel dat met elkaar! Geestdrift werkt aanstekelijk. En staar je vooral niet blind op wat tegenzit, maar zoek naar wat vandaag kan en mogelijk is. Wat maakt ons enthousiast? Wat geeft ons hoop? Laten we daarnaar zoeken en daarmee verder op weg gaan. Laten we in naam van Jezus onze voeten gebruiken!

FERM GEDAAN

Begin maart 2020, net voor corona een ding werd, werden er overal te lande babyborrels gehouden. Medewerkers van Ferm kregen op die dag een welkommat van Ferm aangeboden. Ferm is de nieuwe overkoepelende naam van alle gezins-ondersteunende organisaties die uit de schoot van de katholieke vrouwenvereniging KVLV geboren zijn. "Geen letterwoord, maar een krachtterm", aldus Hild Laenen, consulente voor Ferm in de provincie Antwerpen. "Dankzij onze actie stond Ferm plots terug op de kaart als een sterk netwerk."

Ferm kreeg als vereniging geregeld klappen, maar wist telkens overeind te krabbelen en nieuwe uitdagingen aan te gaan. Toen de voormalige 'Boerinnenbond' merkte dat ook niet-boerinnen zich aansloten, wijzigde de naam in Katholiek Vormingswerk van Landelijke Vrouwen. Voor en door mondigere, geschoolde vrouwen die meer wilden. "Vandaag sneuvelt de K in onze naam," duidt Hild de nieuwe stap, "maar we blijven werken vanuit een christelijke inspiratie. Met de nieuwe noemer willen we duidelijk maken dat onze vereniging er is voor alle vrouwen."

De nieuwe start en dynamiek werden een maand later abrupt halt toegeroepen door de lockdown. "Maar Ferm is een vereniging van doeners," vervolgt Hild met enige fierheid, "allerlei afdelingen begonnen mondmaskers te naaien. En PlantTroost helpt mensen omgaan met verdriet via allerlei wegen: getuigenissen, boeken, experts, troosttips en troostplekken. Dat zijn plaatsen waar afscheid kan genomen worden en een ritueel kan uitgevoerd worden voor slachtoffers van corona, maar ook voor andere overledenen, aangevuld met ontmoeting via een gesloten Facebookgroep."

Naast troost blijkt contact broodnodig maar niet evident tijdens de coronalockdown. Richtte de vereniging zich vroeger vooral op thema-avonden, nu staat ontmoeting ook centraal. Daarop stimuleert Ferm praatboxen, telefoongesprekken, een kaartje opsturen en dergelijke. Ook de doorgeefvaas is een vorm van ontmoeting. Het principe is eenvoudig: je vult een vaas met bloemen en geeft ze cadeau aan iemand, met een kaartje van Ferm. Wanneer de bloemen uitgebloeid zijn, schikt die persoon er een nieuwe ruiker in en geeft die de vaas op haar of zijn beurt door."

"Doordat fysieke bijeenkomsten geen optie zijn, verliezen we naast een stukje van onze aantrekkingskracht ook de sociale verbindingen tussen vrouwen", legt Hild uit. Toch zet Ferm door vanuit de overtuiging, dat het verenigingsleven, meer dan ooit, zinvol is voor het mentale welzijn van onze samenleving. "Het verenigingsleven heeft een digitale versnelling moeten nemen, maar blijft problemen signaleren. Bovendien lokken verenigingen mensen uit hun kot en bevorderen ze solidariteit. We hebben er allemaal belang bij dat verenigingen ook na corona blijven floreren." (Jan Caljon)

Info op www.samenferm.be

IN BEWEGING

“Soms is in beweging komen heel letterlijk te nemen. Zoals mensen die besluiten om meer te gaan bewegen. Om aan sport te doen. Een dappere keuze en niet altijd eenvoudig. Ik denk aan mijn collega Niek Everts, pastoraal werkster en coördinator van 't Vlot. Sinds kort vergezelt ze pastoor Marcin Derdziuk en mezelf één keer per week op onze jogging. We bouwen het rustig op, volgens het schema van start-to-run, zodat het voor iedereen haalbaar blijft om mee te doen. Marcin en ik lopen al langer, Niek is recent begonnen. Opnieuw begonnen, want als tiener gaf ze iedereen het nakijken met de Coopertest (een oefening waarbij de conditie van iemand wordt gemeten).

Het was echter al jaren geleden dat Niek nog sportte. Ze wilde het wel eens proberen, maar kwam er nooit toe, om afwisselende redenen. ‘Tijdens de eerste lockdown ging ik iedere week met een vriendin wandelen en begon ik opnieuw te fietsen. Ik ontdekte prachtige plekjes’, vertelt Niek. ‘De stap van wandelen naar lopen was niet zo groot meer. Toen mijn collega’s voorstelden om samen te gaan lopen, wilde ik het wel eens proberen. Ze hebben beiden loopervaring en kunnen me dus goed coachen en motiveren. De eerste keer was het best zwaar, maar al snel merkte ik dat het steeds beter ging. Dat gaf me moed om door te gaan. Ik vond het leuk en ik bleef volhouden. Ik kreeg vertrouwen in mijn eigen lichaam. Ik ben in de afgelopen maanden maar liefst twintig kilo kwijt. Daardoor voel ik me een stuk fitter dan voorheen. Vroeger dacht ik er niet eens aan om te beginnen sporten. Ik was bang dat ik het niet aankon, maar ik merk dat het fijn is om in beweging te zijn. Het doet deugd om tijdens het lopen, of al fietsend, energie kwijt te kunnen. Bovendien leer ik mijn collega’s zo op een andere manier kennen.’ Niek heeft inmiddels de smaak te pakken en loopt soms ook op eigen houtje een rondje.

➤ Niek, Saskia en Marcin.

We hopen ons loopgroepje op woensdagochtend uit te breiden met mensen die op een laagdrempelige manier willen bewegen. Voor wie zin heeft en indien het toegelaten is volgens de geldende coronamaatregelen: we verzamelen op veilige afstand om 9 uur in het stadspark in Antwerpen, aan het terras van Café Capital.” (Saskia van den Kieboom)

VERDER LEVEN ZONDER JOU

“Coffee cups on the counter, jackets on the chair. Everything is everything, but you’re missing”, zingt Bruce Springsteen in *You’re Missing*. De jas op de stoel ... Plots is je geliefde, je partner, je levensgezel er niet meer. Weggerukt uit het leven; uit jouw leven. Je leven staat stil. Geen beweging. Het is geen leven meer. Het beeld van de jas op de stoel is ook het logo van het initiatief ‘Verder leven zonder jou’ dat in de schoot van CCV Antwerpen weekends organiseert voor mensen die plots hun partner verloren. Het initiatief werd door Lode Delanghe naar ons bisdom gebracht en wordt nu getrokken door het team van Frida, Diane en Marijke.

“Tweemaal per jaar organiseren we een weekend voor mensen van alle leeftijden die plots hun partner verloren en soms nog jaren nadien op zoek zijn naar steun, een luisterend oor, begrip, maar vooral naar herkenbaarheid in wat lotgenoten te vertellen hebben”, legt Marijke Marijnissen uit. “Wat je herkent bij de ander, neem je mee. We zijn ook zelf lotgenoot.”

Elk weekend volgt een patroon, van vrijdagavond tot zondagavond, van schuchtere kennismaking tot het smeden van blijvende banden van steun. “Het team brengt in openvolgende sessies persoonlijke

getuigenissen waar de deelnemers verder mee aan de slag gaan in kleine groepen, elk op zijn tempo, met een eigen intensiteit. De sessies worden afgewisseld met deugddoende bewegingsmomenten. Beweging is uiterst belangrijk”, weet Marijke. “De getuigenissen en ervaringen gaan dieper en dieper, van wat gebeurde tot wat verder leeft in het hart, in het geloof. Steeds weer luisteren naar de ander en naar jezelf. Op zondagavond sluiten we af met een bezinning met getuigenissen, een foto, een kaarsje ... Het is een intens moment.” Tijdens een gezamenlijke maaltijd als afsluiter worden afspraken gemaakt om verder op weg te

© Sofie Poffyn

“ER ONTSTAAN NU NIEUWE, KLEINE DINGEN”

Aan het woord is Sofie Poffyn, actief als pastor in de pastorale eenheid Sint-Franciscus (Hoogstraten, Rijkeworsel) en als vrijwilliger in de pastorale eenheid Elia (Brecht, Wuustwezel), waar ze woont. Net na de afkondiging van de nieuwe ‘gedeeltelijke’ lockdown in ons land blikte ze terug hoe ze tijdens de eerste lockdown, ondanks de strenge maatregelen, toch aanwezig en pastoraal actief trachtte te blijven. “Ik herinner het me alsof het gisteren was”, zo begint Sofie. “De vrijdag voor het begin van de lockdown in maart hadden we nog een teamvergadering. We noteerden op het whiteboard alles wat de komende weken, toen nog tot aan Palmzondag, niet kon doorgaan, hoe we daarover zouden communiceren, welke ideeën we hadden ... Het whiteboard staat er nog steeds zo bij, aangezien het team er sindsdien niet meer kon vergaderen.” Toen bleek dat de lockdown langer zou duren, schakelden ze snel naar tal van kleinschalige acties. “We hebben het voordeel dat we een goed draaiend gemengd team zijn, jong en oud, vrijwilligers en vrijgestelden”, klinkt het.

“Daarnaast kunnen we rekenen op een aantal enthousiaste vrijgestelden en vrijwilligers die altijd ‘in’ zijn voor actie. Moedeloos bij de pakken neerzitten, was voor ons gewoon geen optie. We moesten en zouden iets doen, hoe kleinschalig ook.”

“Zo brachten we bijvoorbeeld bloemen naar mensen die eenzaam waren en deelden we paaseitjes uit. Vormelingen kregen een affiche die ze ter gelegenheid van Pinksteren tegen het raam konden hangen om zo het vuur te verspreiden.”

Vermits Sofie in Brecht woont maar pastoraal actief is in andere gemeentes, botste ze op de regels omtrent niet-essentiële verplaatsingen. “Ik kon niet alle ideeën mee in de praktijk omzetten en mensen konden hun pastor niet op straat ontmoeten”, blikt ze terug. “Toch deed ik mijn uiterste best om zoveel mogelijk mee te plannen. Zo verdeelden we gebedskaarten in woon-zorg-centra, kerken en kapellen die open waren. Dat was prachtig. Het was en is vandaag opnieuw een voortdurende oefening en zoektocht naar manieren en wegen om contact te houden met mensen. Voor sommige doelgroepen hadden we op specifieke momenten meer aandacht”, vervolgt Sofie. “We contacteerden geregeld oudere

pastores en voorgangers. Rond Pinksteren kregen zij en andere vrijwilligers een kaars aangeboden vanuit de pastorale eenheid. Velen reageerden positief op dat gebaar. We moedigden catechese- en vormselwerkingen aan om eerste-communicanten en vormelingen een hart onder de riem te steken op de dag waarop de vieringen normaal zouden doorgaan.”

Ook tijdens lockdown 2.0 blijft Sofie hoopvol naar de toekomst kijken: “Hoewel ik me vaak vragen stel over pastorale toekomstplannen, heb ik niet de indruk dat de Kerk uitgeschakeld in de touwen hangt. Er ontstaan nu nieuwe, kleine en ook grotere dingen. Jongeren komen online bij elkaar, een nieuwe website voor het catechese-aanbod wordt uitgewerkt ... Wat we geleerd hebben uit de eerste lockdown, kunnen we nu gemakkelijker toepassen. En ja, sommigen geven het op, maar er staan ook nieuwe mensen op. En ja, net voor de tweede lockdown woonden minder gelovigen een viering in de kerk bij, alleen merkte je dat niet echt op omdat iedereen op veilige afstand van elkaar zat. De op die manier ‘ge vulde’ kerk gaf dan weer een goed gevoel ... Dat leert bovenal dat het perspectief belangrijk is: blijf steeds oog hebben voor het nieuwe en het goede!” (Bart Willemsen)

gaan. “Sommige groepen spreken nog geregeld af, bijvoorbeeld om samen te wandelen, en vinden blijvende steun bij elkaar. Zelf bieden we de deelnemers nog vier bijeenkomsten aan waar verder ervaringen gedeeld kunnen worden.” Ze besluit: “Het weekend laat je gebeuren. Het heeft een blijvend effect op je omgeving: de dingen worden terug bespreekbaar. En zo kun je stap voor stap weer verder, ‘verder leven zonder jou’.” (Steven De Schamphelaere)

MEER INFO BIJ

Marijke Marijnissen:
verderlevenzonderjou@ccv.be
03 297 45 12
of 0498 38 45 43.

© Verder leven zonder jou

POLITIEKE PANTOFFELHELD OF NIET?

“Ergernis. Kwaadheid. Vervreemding. Het zouden drie begrippen zijn die samenvatten hoe burgers tegenover ‘de politiek’ staan. Herken ik me daarin? En, is er een uitweg uit de politieke verlamming waarin we zijn terechtgekomen? Ik zoek een antwoord vanuit mijn ervaringen in de woongemeenschap waar ik leef, in lokale kerkgemeenschappen in het Antwerpse en in mijn engagementen bij Orbit vzw, Welzijnsschakels en Fairwork Belgium. Ik erken dat er een probleem is met politieke participatie van burgers. In mijn pastoraal maatschappelijk engagement stel ik dagelijks politieke uitsluiting vast van grote groepen burgers met een migratiegeschiedenis en niet-Belgen in onze omgeving. Ook kwetsbare burgers met stemrecht worden niet structureel gehoord. En bij uitbreiding stel ik vast dat – in ons eigen kerkhuis – gedoopten zich niet betrokken voelen.

Het klopt dus dat stemmen ongehoord blijven of deskundig gesmoord worden. Vaak worden interessante voorstellen en waardevolle kritiek bedolven onder hooghartige tegenwerpingen of hooggelach. Of wordt het weggezet met een schamper ‘we zullen dat meenemen’. Dat kan echt anders als beleidsverantwoordelijken burgers niet meer benaderen als toehoorders maar als gesprekspartners. Als mensen niet voor de show maar omwille van de goedheid, de rechtvaardigheid en de vrede in een dialoog betrokken worden tot er concrete vorderingen gemaakt of oplossingen bereikt worden.

© Orbit vzw

Uit ervaring gaat de meeste geest- en daadkracht uit van de stemmen van mensen ‘die van achter de schapen worden gehaald’ om hun mening te uiten. Onverwachte boodschappers die binnenvlammen als Gods Geest. Ze bevrijden onze handen en voeten die vastgespijkerd zijn op het kruis van de status quo. Het kruis dat ook Jezus de Nazoreeër moest immobiliseren en ontronen als Gezalfde Gods.

Ik herinner me namen van vrouwen en mannen, van jongeren, profeten uit recente en vervlogen tijd, die mij zo geraakt hebben dat ik er lichtvoetig en begeistert door werd. Hun politieke boodschappen waren niet eenvoudig, moeilijk ontwarbare knopen van maatschappelijk onrecht, vaak regelrechte kaakslagen. Als ik ze met machtsargumenten zou counteren of autoritair neerslaan, dan zou ik meeheulen met de satan. Want mensen in armoede stuur je niet met een kluitje in het riet. Mensen zonder woningen behoeven een onderdak. Vernederde burgers verdienen rechtsbijstand.

Ten slotte – en niet in het minst – stel ik me de vraag hoe het komt dat ik de benen en de armen niet kruis. Ik schrijf het toe aan de weerstand die ik ervaar om me te bewegen in de ivoren torens van het leven. Als ik daar niet op let, dan dreigt de doodlopende en verlamdende doolhof. Het is daarom relevant om mensen op te zoeken in hun verschillende levenskringen. In te gaan op hun uitnodiging. Vooreerst die van de ontrechten en gekwetsten. Als ik daar ‘een voet binnenzet’ en ‘mijn voeten onder tafel schuif’, dan kan ik geen politieke pantoffelheld worden. Dan stap ik buiten met werkschoenen om – gedreven door Gods Geest – de menswording in relatie tot de hele schepping – and beyond – mee te voltooien.” (Didier Vanderslycke, Orbit vzw)

VORMELINGEN UIT HUN KOT

Het voorbije catechesejaar was een echt hindernissenparcours: weinig of helemaal niet kunnen samenkomen, onzekerheid over de vormseldatum, eindeloze begrijpelijke vragen van ouders ... Het 'samen op weg gaan' naar het vormsel was niet vanzelfsprekend. Toch vonden de vormelingen van Meerhout en Laakdal samen met hun catechisten manieren om hun tocht verder te zetten. Letterlijk.

"Onze vormselcatechisten bleven niet bij de pakken neerzitten", blikt Carla Cools terug. Ze is verantwoordelijke verkondiging en catechese in de pastorale eenheid Heilige Norbertus. "Ze zochten creatieve oplossingen. Eén daarvan was de dagtocht op 13 augustus

onder het motto 'Samen op weg (naar het vormsel)'. Op die snikhete zomerdag gingen zo'n 35 vormelingen met hun catechisten op stap. Coronaproof. Een tocht van tien kilometer van de Chirolokalen Klein-Vorst tot aan de kerk van Veerle-Heide. Onderweg werd tijd gemaakt om te praten, te bezinnen, te spelen en samen te eten. Het deed iedereen deugd om nog eens fysiek samen te komen (ook al was dat nog steeds volgens de heersende coronamaatregelen). Besluit: elke tegenslag vormt ook een uitdaging, moeilijkheden zijn er om opgelost te worden. Daarvan was deze dag zeker het bewijs."

Niet alleen de jongeren, maar ook de catechisten zelf, hebben die gezamenlijke wandeling als een deugddoend gebeuren ervaren. "De vormelingen waren vooral blij omdat ze weer samen met vrienden iets konden beleven", aldus Carla. "Tegelijk werd onderweg snel duidelijk dat ze meer dan anders nood hadden aan bezinning, duiding en steun in deze voor hen evenzeer erg onzekere en verwarrende tijden. Om daarop in te spelen hadden we een coronaspel voorbereid, waarbij respectvol luisteren naar elkaars zorgen, vragen en gevoelens centraal stond. De catechisten konden eindelijk iets van hun engagement opnieuw opnemen en de tocht verderzetten."

Het ziet er naar uit dat corona ook het lopende catechesejaar stokken in de wielen zal steken. "Onze bijeenkomsten, catechesemomenten en vieringen zullen nog niet in alle vrijheid kunnen doorgaan", voorziet Carla. "Maar die tocht van vorige zomer heeft ons alvast getoond dat we creatief kunnen, mogen en moeten zijn, en dat nieuwe initiatieven soms onverwacht heel hard deugd kunnen doen en ons allemaal weer in beweging kunnen zetten." (Steven De Schamphelaere)

VAN IMPASSE NAAR OVERLEG

"Waar gedreven mensen samenwerken, durft het wel eens mislopen wanneer men de blik laat vernauwen en al te zeer vasthoudt aan eigen inzichten en gewoontes. Hier middenin zitten blokkeert vaak elke mogelijkheid tot ruimer kijken.

'Waar begin je nu aan? Dat zal nooit lukken!' En toch ... Gesterkt door mijn 35 jaar ignatiaans geïnspireerde werkervaring nam ik de uitdaging aan om als neutrale moderator een gesprek te begeleiden tussen een voltallig team van een pastorale eenheid en een delegatie van een plaatselijke kerngroep. 'Kom, Heer Jezus, kom. Geef ons uw handen om te helen. Toon ons uw hart om te verzoenen. Sterk onze voeten om uw weg te gaan. Verlicht ons levenspad.' Met dat gebed verwoordde ik bij de start van het gesprek mijn hoop om een steentje te kunnen bijdragen tot het loskomen uit een jarenlang gegroeide impasse. Allereerst bereid zijn om empathisch te luisteren en daarnaast de ruimte krijgen

om het hart te luchten, zijn volgens mij twee wegen die mogelijk leiden tot een klimaat waarin men elkaar opnieuw constructief kan ontmoeten. Ik baseerde me op de visietekst *De pastorale eenheid in het bisdom Antwerpen* (Tweede herwerkte uitgave, september 2019) om het gesprek te modereren. Met de visietekst als leidraad slaagde ik erin om de aanwezigen los te wrikken uit een door afstand en verlamming gekenmerkte situatie. 'Welk soort kerkgemeenschap willen we zijn? (...) Een: een Kerk die luistert. (...) Hebben de Kerk en haar medewerkers nog wel tijd om naar mensen te luisteren? Wat horen we en wat ontgaat ons? Twee: een Kerk die verwelkomt. (...) Hoeveel mensen hebben de indruk dat ze niet (meer) welkom zijn in de Kerk? (...) Met gastvrijheid heeft de Kerk en het Evangelie bij uitstek alles te winnen. Drie: een Kerk die vergezelt en begeleidt. Geloven is geen kant-en-klaarproduct. (...) Christenen leggen zoals alle mensen een levensweg af, met tijden van vooruitgang en van stilstand, met ervaringen die het geloof sterken maar ook beproeven. Hoe kan onze Kerk in de maatschappij van vandaag kansen scheppen voor groei en verdieping? Vier: een Kerk die verder

gaat. (...) Paus Franciscus spreekt vaak over onze zending naar de periferie van de samenleving en van het menselijke leven. Tot welke periferie zijn we gezonden?"

Op het einde van de bijeenkomst nodigde ik iedereen uit om een slotwoord te formuleren. Een greep uit de reacties: 'Ik ben bedroefd maar ook hoopvol. Er is nood aan duidelijke communicatie en overleg tussen de pastorale eenheid en de plaatselijke kerngroep. Alleen als je elkaar de hand reikt, kun je iets bereiken. Ook het team van de pastorale eenheid bestaat uit vrijwilligers en maakt fouten. Ik blijf hopen om met kleine stappen vooruit te gaan.' Wanneer ik op deze avond terugblik, stel ik vast dat een Kerk die luistert en verder gaat hier zeker aanwezig was. Hopelijk lukt het de betrokkenen om samen werk te maken van een gastvrije Kerk die begeleidt en vergezelt. De reactie van het team van de pastorale eenheid op het verslag dat de plaatselijke kerngroep maakte, stemt me alvast hoopvol: 'We blijven beschikbaar om – net zoals met de andere geloofsgemeenschappen binnen onze pastorale eenheid – een positieve samenwerking te realiseren.'" (Marc Philips)

VAN MOEILIKHEDEN MOGELIJKHEDEN MAKEN

Saulus is beter gemaakt, hij mag opnieuw beginnen. En dat doet hij dan ook meteen. Zodra hij weer kan zien, gaat hij in de synagoge over Jezus vertellen. Hij heeft zijn leven helemaal veranderd. Als jij helemaal opnieuw zou mogen beginnen, wat zou bovenaan je lijstje staan?

Op een stiltewandeling in het Grotenhoutbos in Gierle tijdens de vorige lockdown las Jozef Bouwens tijdens zes haltes enkele zinnen uit *Handelingen van de Apostelen*. Telkens met een korte toelichting. En telkens gaf hij de wandelaars een vraag mee ter overweging tijdens hun tocht. Met die stiltewandeling doorbrak het Bijbelgroepje De Derde Dag de verlamming waarin de coronapandemie iedereen gedwongen had en sloot het letterlijk en figuurlijk aan bij het thema 'In de naam van Jezus, gebruik je voeten' van het tweede werkjaar van het project 'Handelingen'.

Het Bijbelgroepje is een initiatief van de Open Hartbeweging, een lekenbeweging binnen de congregaties van de missionarissen van het Heilig Hart en de dochters van Onze-Lieve-Vrouw van het Heilig Hart. In oktober werd Jozef Bouwens verkozen als nieuwe nationaal coördinator. "Op elke derde dag van de maand komen we samen", vertelt hij. "Dat is makkelijk te onthouden voor iedereen. We hoeven nooit onze agenda's bijeen te leggen om een datum te zoeken. En natuurlijk is de symboliek niet ver te zoeken."

Op vraag van de pastorale eenheid Zacheüs (Lille, Kasterlee) ging het Bijbelgroepje aan de slag met het project 'Handelingen'. "Tijdens het eerste jaar van het driejarige project trokken we elke maand van kerk naar kerk om er na de viering een hoofdstuk voor te lezen. Tot de lockdown ons abrupt dwong te stoppen," blikt Jozef terug. "We besloten vrijwel meteen om een andere manier te zoeken om dat verder te kunnen zetten, want we merkten dat velen het apprecieerden. Met onze beweging dromen we al langer van een stiltewandeling. We dragen stilte hoog in het vaandel. De kracht van de stilte is evenwaardig aan de kracht van het woord. Voor die stilte moeten we meer aandacht hebben in onze kerken. We organiseren elk jaar stilleretraites, maar een week in stilte doorbrengen is niet iedereen gegeven. Misschien was dit het moment om eindelijk werk van zo'n stiltewandeling te maken?"

Hij vervolgt: "Onze pater-stichter Jules Chevalier spoort ons aan om van elke moeilijkheid mogelijkheden te maken. We konden niet langer bijeenkomen in de kerk. Tegelijk werden we aangespoord om meer te bewegen. Een stiltewandeling is een laagdrempelige manier om mensen kennis te laten maken met onze beweging en werking."

En dus was de eerste stiltewandeling een feit. En een succes. "We wandelden op anderhalve meter buiten, een afstand die coronaproof is en tegelijk ideaal om te verstillen. Ondanks de afstand voelde iedereen zich verbonden en genoot daar volop van. Je voelde dat mensen echt snakten naar verbinding," blikt Jozef terug.

"We bereikten nieuwe mensen. Sommige mensen kwamen mee met hun echtgenoot of echtgenote, niet voor de stilte of de Bijbelteksten, maar voor de wandeling, en deelden achteraf aangenaam verrast te zijn door deze mooie ervaring."

Een greep uit de reacties:

"Ik zou minder schipperen mocht ik opnieuw mogen beginnen."

"Ik was onder de indruk van de kathedraal aan bomen."

"Herinneringen uit je verleden loslaten is moeilijk, zeker als je iets nieuws wil beginnen."

"Ik houd de folder bij en overloop de vragen nog een keer bij mijn volgende wandeling."

"Ik heb weer leren genieten van de stilte."

"We praten niet met elkaar en toch voel ik dat we elkaar ontmoeten."

"De stilte leert je om zacht na te denken."

"Christen zijn is voor mij 'mogen ontmoeten'."

"Paulus wilde een stuk alleen stappen, ik herkende me hier meteen in."

"Ik denk geregeld: hoe zou Jezus nu in deze situatie reageren?"

Al doende ontdekten ook de organisatoren nieuwe kansen. "Gewoonlijk lezen we een lange tekst voor, bijvoorbeeld een volledig hoofdstuk uit *Handelingen*. Nu beperkten we ons tot enkele regels. En tot onze verbazing ondervonden we dat je slechts enkele zinnen nodig hebt om mensen op het spoor te zetten van mooie overwegingen, te genieten, te proeven en te overwegen." Dat smaakte naar meer. Midden november, in de tweede lockdown, organiseerde De Derde Dag een nieuwe stiltewandeling. En er volgden er ongetwijfeld nog ... (Ilse Van Halst)

EEN DUBBEL WONDER

WONDEREN EN TEKENEN IN *HANDELINGEN*

*In 'Handelingen' komen we geregeld de omschrijving 'wonderen en tekenen' tegen. Het is een tweespan dat tot de verbeelding spreekt. Het geeft aan dat de getuigen de verbazingwekkende fenomenen die ze meemaken, beschouwen als tekenen die verwezen naar God. Het is geenszins onze bedoeling te trachten te verklaren hoe die wonderbaarlijke fenomenen dan wel konden plaatsvinden. We beperken ons tot de wonderen in het verhaal van 'Handelingen' en hoe die het leven beïnvloeden van wie er getuigen van zijn. We openen deze reeks met **de hemelvaart van de verrezen Jezus en het pinksterwonder.***

Hendrik Hoet

Het eerste 'wonder' waarover het tweede boek aan Teófilus vertelt, is de hemelvaart van de verrezen Jezus. Het boek vangt ermee aan. Het is in feite een dubbel wonder. Chronologisch komt eerst het wonder dat in vers 3 van hoofdstuk 1 wordt vermeld: dat de verrezen Jezus zich na zijn dood gedurende veertig dagen levend aan zijn leerlingen heeft getoond en hen gesproken heeft over Gods koningschap. Dat Hij daarna wordt "opgenomen" (Hnd 1, 2) door een wolk (Hnd 1, 9), wordt dan door twee mannen in witte uitrusting uitgelegd als een opname "in de hemel" (Hnd 1, 10-11).

Jezus' hemelvaart

Wie de tekst van *Handelingen* goed leest, zal opmerken dat het verdwijnen van Jezus uit de ogen van zijn leerlingen niet zozeer wordt beschreven als een eigen actie van Jezus, maar als een gebeuren dat Hem overkomt. Het gaat niet om een opvaren of opstijgen, maar om een opgenomen worden. Zoals ook elders in de Bijbel, staat de wolk die Hem aan de ogen van zijn leerlingen onttrekt, symbool voor Gods aanwezigheid. Een wolk is in Bijbelse beeldspraak het voertuig van God. Het betekent dat Jezus niet zozeer naar 'boven' is opgestegen, maar door en bij God is

opgenomen. De 'hemel' staat in diezelfde Bijbelse beeldspraak symbool voor de woonplaats van God die zich niet laat opsluiten in een door mensenhanden gemaakte tempel. De hemelvaart of de opname van de verrezen Heer bij God is het sluitstuk van het wonder of het mysterie van de 'opstanding' of 'verrijzenis' van Jezus uit de doden. Ik plaats de termen 'opstanding' en 'verrijzenis' bewust tussen aanhalingstekens omdat ze beide verwijzen naar het mysterie van Jezus' overwinning op de dood.

Ja, door zijn vrienden, te blijven liefhebben, ook al lieten ze Hem in de steek, en tegelijk ook het geluk te verlangen van zijn vijanden en beulen, heeft Jezus de dood overwonnen. Nu zal menig lezer opwerpen: "De liefde heeft dan misschien wel gewonnen, maar Jezus is er toch maar zijn leven bij verloren." Welnu, dat is juist wat het christelijke verrijzenisgeloof tegensprekt. Door de liefde te laten zegevieren, heeft Jezus zelf ook 'gewonnen'. Niet door nog langer te leven hier op aarde. Evenmin door voort te leven in de herinnering, zelfs al wordt zijn herinnering al meer dan tweeduizend jaar wereldwijd in leven gehouden. Maar door te leven 'bij God'. En wat dat wil zeggen, gaat ieders begripsvermogen te boven.

Dat verrijzeniswonder heeft in het verhaal niet onmiddellijk een effect op het leven van de leerlingen: ze blijven zich verschansen in de bovenzaal in Jeruzalem. Maar vanuit hun gezamenlijke gebed komen ze toch tot de beslissing om het getal van de Twaalf te herstellen door een vervanger voor Judas te kiezen. Is dat een teken dat ze zich al voorbereiden op de zending, die Jezus hen heeft toegezegd (zie Hnd 1, 8)?

De gave van Gods Geest

Het volgende wonder is opnieuw een cluster van wonderbaarlijke verschijnselen. Het gebeurt op 'de vijftigste dag' – bedoeld is: na het paasfeest (*Pesach*). Dat is de dag van het 'wekenfeest' (*Sjavoeot*) waarop de gave van de Tora op de Sinai werd gevierd. Een lawaai uit de hemel herinnert aan de donder waarin Gods stem op de Sinai weerklonk. En het vuur van de tongen – of talen (in het Grieks kan dat woord beide betekenissen hebben) – doet denken aan de bliksem van het onweer waarin God tot Mozes sprak. De leerlingen worden vervuld met de Heilige Geest zodat ze de Tora kunnen verstaan en zo kunnen uitleggen dat ieder Gods woord

© PxHere.com

in zijn eigen taal begrijpt. De taal die de Heilige Geest doet spreken is de taal van de liefde, die iedere pasgeboren mens kan verstaan en geroepen is steeds beter te verstaan en te spreken.

Even wonderlijk is het dat Petrus en zijn gezellen hun schrik overwinnen en durven te spreken met de vrijheid (*parrèsia*) van de kinderen Gods. Een ander effect van de Geest is de manier van leven van wie zich op Petrus' woord laten dopen: "ze waren eensgezind en bezaten alles gemeenschappelijk" (Hnd 2, 44). Die eensgezindheid is het resultaat van eenzelfde bekommernis of ambitie: namelijk willen wat God wil. En wat God wil – Gods koningschap – is dat alle mensen in vrede samenleven zonder dat iemand iets tekortkomt. Vandaar de gemeenschap van goederen. Zoals in een goed gezin "alles wat van mij is, van u is" (zoals de vader uit de parabel van Lc 15, 31 tegen zijn zoon zegt), zo bezitten Jezus' volgelingen "alles gemeenschappelijk" en herverdelen ze hun eigendommen "naar ieders behoefte" (Hnd 2, 44-45).

Dat de gave van de Geest gepaard gaat met een soort aardbeving, zal nog meerdere keren gebeuren in het verhaal van *Handelingen*. Denk maar aan Hnd 4, 32. Ook dan zijn de leerlingen bijeen om te bidden, bang omwille van de vervolging. Maar terwijl ze bidden opdat God genezingen zou doen en "wonderen en tekenen door de naam van Jezus", worden ze vervuld van de Heilige Geest, zodat ze vrijmoedig (*parrèsia*) Gods

Woord gaan spreken. Welke wonderlijke tekenen Simon 'de Magiër' in Samaria gezien heeft als de Heilige Geest op de gedoopten in Samaria neerdaalt (Hnd 8, 18), vertelt het verhaal niet. Maar in Caesarea gaat de uitstorting van de Geest weer gepaard met het spreken over God in andere talen (Hnd 10, 44-46). En opnieuw in Efeze, als Paulus door handoplegging de Geest meedeelt aan "ongeveer twaalf" gedoopten, spreken ze in andere talen en "profeteren" ze (19, 6v).

Twee zijden van dezelfde medaille

In de liturgie vieren we al deze wonderen, vanaf Jezus' verrijzenis over zijn hemelvaart tot en met Pinksteren, op verschillende tijdstippen, zoals aangegeven in *Handelingen*: zijn opstanding op Pasen, zijn tenhemelopneming veertig dagen later, en weer tien dagen later de gave van de Geest. In het evangelie volgens Johannes komen al deze momenten samen in één gebeurtenis: op het kruis keert Jezus al terug naar de Vader en op het kruis geeft Hij ook de Geest.

De feesten van Pasen, Hemelvaart en Pinksteren leggen het ene mysterie uiteen dat op Goede Vrijdag wordt herdacht. Hemelvaart en Pinksteren zijn als de twee kanten van eenzelfde medaille. Hemelvaart betekent dat Jezus niet meer onder zijn leerlingen aanwezig is zoals voor zijn kruisdood. Maar de gave van de Geest is de manier waarop Hij nu wel als Verrezen met en door zijn volgelingen werkzaam is.

Dit ene wonder van Jezus' overwinning op de dood is het centrale wonder van het christelijke leven. Het is een wonder dat niet vast te stellen is zoals een wonderbare genezing. Het is wel te herkennen aan het effect in het leven van wie erop vertrouwt. Dat maakt het leven van een christen anders dan dat van iemand die niet vertrouwt dat de liefde van Jezus sterker is dan de dood. Vertrouwen in de verrijzenis bevrijdt de leerlingen van de schrik om hun leven, hun tijd, hun bezit, hun eer ... te verliezen, als daarmee het leven van een ander gered is, want ze weten dat wie zijn leven verliest uit liefde voor Jezus, en voor diegenen die Hij bemint, het wint 'in eeuwigheid'.

Wie in de opstanding gelooft, leeft niet meer voor zijn zelfontplooiing, maar vindt zijn zelfontplooiing en zijn vreugde in het geluk van anderen. Dat is het wonder van de christelijke gemeenschap zoals in *Handelingen* beschreven: een gemeenschap van mensen die oog heeft voor mensen in nood en bedacht is op de vrede onder alle volkeren; een gemeenschap die zijn bezittingen herverdeelt zodat niemand armoede hoeft te lijden; een gemeenschap die zendelingen uitstuurt om van vijanden broers en zussen te maken. Joden en Romeinen waren vijanden voor elkaar en wantrouwden elkaar. Dankzij het doopsel in Jezus' naam worden ze zussen en broers van Jezus en dus van elkaar als kinderen van dezelfde Vader. Ze kunnen nu samen aan dezelfde tafel "hun voedsel genieten in blijdschap en eenvoud van hart" (Hnd 2, 46).

BOUWEN AAN DE TOEKOMST

PANDEN DIE TOT DE VERBEELDING SPREKEN

› De stilte en beslotenheid van het Begijnhof charmeert menig Antwerpenaar en toerist.

› Augustinus waakt over de kloosterkapel van de zwartzusters.

Het Begijnhof van Antwerpen, het Zwartzusterklooster en het Theologisch en Pastoraal Centrum zijn drie sites in het bisdom Antwerpen die tot de verbeelding spreken. Bouwkundig erfgoed renoveren en onderhouden is echter uitdagend. De voorbije jaren werd hard gewerkt om tot duurzame oplossingen te komen voor het beheer van deze historisch en religieus belangrijke sites.

Ilse Van Halst

Het Begijnhof van Antwerpen dateert uit de zestiende eeuw. In 1964 droegen de vier resterende begijnen het beheer ervan over aan het bisdom Antwerpen. Dat gaf het startschot voor een herbestemmingsdebat, om de toekomst van het Begijnhof veilig te stellen. “Het werd ten dele gerestaureerd om er priesters onder te brengen op hun oude dag”, legt vicaris-generaal Bruno Aerts uit. “De hoge restauratiekosten deden de vraag rijzen of het Begijnhof niet op een andere manier geëxploiteerd zou kunnen worden. Als bisdom hebben we niet langer de financiële noch de menselijke middelen om deze panden te renoveren en te verhuren. Het verhuren van woonheden behoort bovendien niet tot onze kerntaak. Vanuit principiële overwegingen besloot het bisdom om op zoek te gaan naar een partner die het historische erfgoed en het religieus-kerkelijke karakter van de panden respecteert.”

Begin 2020 ondertekenden Bisdom Antwerpen en AG Vespa, de vastgoedpoot van Stad Antwerpen, een overeenkomst. “De komende 65 jaar zal AG Vespa het Begijnhof in erfpacht nemen en de site opnieuw in ere herstellen dankzij de realisatie van een duurzaam woonproject”, legt Bruno uit. “Bedoeling is er betaalbare

huurwoningen aan te bieden aan gezinnen en het historische erfgoed hoogwaardig te restaureren. Het gebruik van het kerkgebouw blijft exclusief voorbehouden voor het bisdom. Na de erfpacht van 65 jaar komt het Begijnhof terug naar het bisdom.”

Zwartzusters

Het bijna zevenhonderd jaar oude klooster van de zwartzusters in Antwerpen kwam in 2015 vrij toen de laatste zusters vertrokken. Op dat moment werd het klooster overgedragen naar het kapittel van de Onze-Lieve-Vrouwekathedraal, dat sindsdien verantwoordelijk is voor het onderhoud en de restauratie. Het heeft daarvoor echter niet de nodige mankracht. “We zochten en vonden een partner die het gebouw in erfpacht neemt”, verduidelijkt Bruno. Momenteel lopen bouwkundige onderzoeken. Vanaf 2023 wordt met de restauratie gestart. Ook hier blijft het gebruiksrecht van de kloosterkapel exclusief voorbehouden voor het kapittel.

TPC

Zijn het Begijnhof en het Zwartzusterklooster oude historische panden, het Theologisch en Pastoraal Centrum is een recenter gebouw, in de jaren 1960 opgericht als grootseminarie voor het heropgerichte bisdom Antwerpen.

Site en gebouwen hebben in het Belgisch recht de status van grootseminarie. De werkelijkheid haalde het opzet van het project al snel in. Bruno Aerts: “Toen het grootseminarie opende in 1970, liepen de cijfers van het aantal seminaristen al terug tot een derde.”

Nog voor de komst van mgr. Johan Bonny ging het bisdom Antwerpen op zoek naar oplossingen voor het gebruik van de grote zalen en de vele kamers in het complex. Zo vonden scholen en Organisaties voor Bijzondere Jeugdzorg die hun eigen gebouwen verbouwden, er tijdelijk onderdak. In 2009 toonde de Universiteit Antwerpen interesse omdat ze een tekort had aan studentenkamers. De contracten ter zake liepen ten einde in augustus 2020. “Tijdens onze zoektocht naar een totaaloplossing voor deze ‘studentenblokken’ maakten we kennis met geïnteresseerde partners en sloten we met een van hen een erfpachtregeling voor de vier blokken.”

Het grootseminarie blijft beheerder van de overige bouwunits op de site. “We willen deze site bewust behouden als opleidings- en vormingscentrum, voor kerkelijke medewerkers en andere geïnteresseerden”, ontvouwt Bruno Aerts de toekomstplannen. “Nu er steeds minder gastenkwartieren zijn in kloosters en wegens de stopzetting van Ter Dennen in Westmalle als diocesaan vormingscentrum, hebben we als bisdom meer dan ooit nood aan een centrale plek zoals het TPC. En ook al trekken we steeds meer de kaart van de digitalisering, een campus als gemeenschappelijke ontmoetingsplek blijft onontbeerlijk. Dit is een emblematische locatie. Het TPC was en moet het kloppende hart van ons bisdom blijven.”

Van diocesaan huis naar kloppend hart

VIJFTIG JAAR TPC

Het Theologisch en Pastoraal Centrum, kortweg TPC, in Antwerpen bestaat vijftig jaar. In september 1970 werd het gebouwencomplex te midden van groen aan de rand van de stad in gebruik genomen. Voor velen in en buiten het bisdom Antwerpen had en heeft het nog steeds een belangrijke betekenis als trefpunt van dialoog, Kerk en wereld. Vandaag heeft deze vijftiger al wat rimpels en is ie aan een opknapbeurt toe. Dat momentum greep het bisdom aan om een langetermijnvisie uit te denken. Deze special blikt terug op de geschiedenis van het TPC, dat meer gemeenschap dan gebouwencomplex is, en licht een tip van de sluier over de toekomstplannen.

EEN DIOCESAAN HUIS MET EEN OPEN KARAKTER

Reeds in 1964, twee jaar na de feitelijke heroprichting van het bisdom Antwerpen, koesterde bisschop Jules-Victor Daem het verlangen om een seminarie te bouwen voor zijn bisdom. In zijn streven kon hij rekenen op de ruggensteun van zijn medewerkers, maar ook op die van paus Paulus VI. Mgr. Daem had niet enkel de ambitie om een priesteropleiding te faciliteren, hij zag het ruimer. Het nieuwe complex zou moeten openstaan voor iedereen. Van meet af aan sprak men dus niet over 'het diocesaan seminarie' van Antwerpen, maar wel over het *Theologisch en Pastoraal Centrum*, kortweg TPC.

Monseigneur Daem verwoordde het als volgt: "Stilaan is voor ons de overtuiging gegroeid dat dit gebouw, dat sober en functioneel is opgevat, niet alleen het huis voor opleiding van de toekomstige priesters mag zijn, maar dat we dringend nood hebben aan een centrum van bezinning en vorming voor onze hele diocesane gemeenschap. We hebben de bedoeling in dit centrum samen te brengen de menigvuldige dingen in het leven van een bisdom. Het zal openstaan voor priesters en leken. Ik ben ervan overtuigd dat het in ons bisdom onmisbaar zal zijn. Dit huis moet een draaischijf van menselijke en religieuze contacten worden."

Tot op vandaag wordt er in het TPC ingezet op de vorming van medewerkers en vrijwilligers, van godsdienstleerkrachten en geïnteresseerden, en op bezinning, met oog voor intermenselijke contacten.

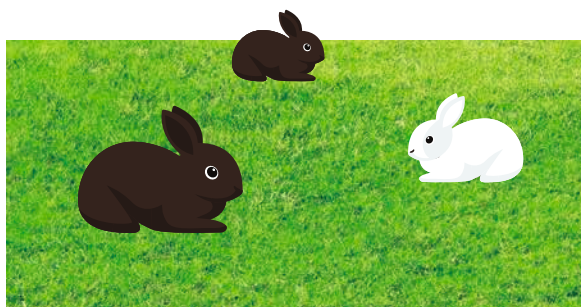
Enkel dankzij de bezieling van mgr. Daem kon het project worden gerealiseerd. Het was immers de bisschop die de nodige fondsen bij elkaar wist te sprokkelen om de bouw van het TPC mogelijk te maken. Hij was dan ook nauw betrokken bij het ontwerp van

de gebouwen. Hierin wou hij het opzet van het TPC als open huis visualiseren. De bisschop maakte het architect Paul Felix erg duidelijk: het TPC diende een open karakter te krijgen. Deze openheid moest bovendien gepaard gaan met een grote vrijheid voor de bewoners. Beide zaken kwamen tot uiting in de keuze voor het bouwen van afzonderlijke paviljoenen. De bebouwde ruimte vloede op die manier over in het overwegend groene landschap waardoor het complex een open karakter kreeg. ►

► *Een luchtopname met een verhaal. Remy Van Looveren koestert niet alleen mooie herinneringen aan de lokalen waar hij binnen de opleiding PWW en Diakens met velen op weg mocht gaan, maar ook aan de reeks foto's die hij in 2008 van het TPC maakte ter gelegenheid van Open Monumentendag en die hij ter beschikking stelde van 'Relevant' voor dit nummer. Deze foto springt daar een beetje uit. "Niet omdat hij uitzonderlijk mooi is," aldus Remy, "maar vooral de realisatie ervan staat op mijn netvlies gegrift. In 2008 was er nog geen sprake van drones. Toch is dit een 'luchtopname'. Gerealiseerd vanop de grootste brandweertladder die Antwerpen toen ter beschikking had en waar ik, dankzij mijn zoon-brandweerman, gebruik van mocht maken. Een heel avontuur was dat."*

© Remy Van Looveren

► De bewoners waren op hun beurt als het ware verplicht om zich te verplaatsen van de woonmodules naar de activiteitenmodules. Ze beschikten dus letterlijk over voldoende bewegingsvrijheid. Ook met het polyvalente gebruik van de site werd bij het ontwerp rekening gehouden. De verschillende activiteitenmodules (kapel, gebouw voor staf en secretariaat, refter, bibliotheek en klaslokalen) werden los van elkaar neergepoot op het terrein, wat naar het concept van Paul Felix een “soepel en onafhankelijk gebruik” bevorderde.

Uiteindelijk werden de gebouwen in september 1970 in gebruik genomen. Op 20 maart 1971 volgde de officiële inhuldiging. Een trotse en oprecht verheugde bisschop Daem ging daarbij voor in een plechtige eucharistieviering in de kapel (nu Damiaankerk) bijgestaan door de nuntius en vertegenwoordigers van alle Belgische bisschoppen. Ook Paulus VI liet van zich horen en zond alle aanwezigen, maar ook alle andere gelovigen, zijn pauselijke zegen. Allen keken ze de toekomst hoopvol tegemoet.

Tot op vandaag mogen we delen in die hoop en getuigen zijn van de visie, de inspiratie en de bezieling van mgr. Daem en architect Felix. We beschikken over een uniek, open en ruim complex in een groene omgeving. Een complex dat dankzij de visie van mgr. Daem klaar is voor een toekomst waarin multifunctionaliteit, open ruimte, en gedeeld gebruik een steeds prominentere rol zullen spelen. Ook wij kunnen de toekomst hoopvol tegemoet zien. (Yordi Sollie, Bron: Archief Bisdom Antwerpen, Fonds Theologisch en Pastoraal Centrum (seminarie).

OP DE BRUG TUSSEN THEOLOGISCHE WETENSCHAP EN PASTORAAL WERKVELD

“De eerste vier waren de zusters.” Eddy Van Waelderen begint het gesprek met recht te doen aan wie de eer toekomt: de zusters blijken het hart te zijn van het leven op het TPC. Eddy kwam iets later aan. Na zijn doctoraatsverdediging in november 1969 trok hij enkele maanden naar Münster om in september 1969 de eerste les te geven in de opleiding voor ‘ongehuwde pastoraal werkers’ die pas was gestart aan het TPC.

Het CPRL, de priesteropleiding voor mannen op rijpere leeftijd, was de eerste opleiding die op het TPC gehuisvest werd. In januari 1970 volgde de eerste cyclus filosofie van het diocesane seminarie met proffen als Frans Van Steenberghe, Wim Thijs en Karel De Voght. In oktober startte de tweede cyclus, het theologicum, met een jonge ploeg: Pol Vinken, André Goossens en Eddy Van Waelderen. Ze kregen samen enkele woon- en studiekamers in de O-blok van het TPC en werden een hechte ploeg. “Ik woonde 35 jaar op die kamers, ook nog enkele jaren na mijn pensioen, omdat ik cursussen bleef geven en verantwoordelijk was voor de bibliotheek. Ik heb daar nog hard gewerkt.”

► De refter, een van de vele lievelingsplekken van Eddy Van Waelderen: “Het was een plek van nuttige en onverwachte ontmoetingen. Er werd hier ongelooflijk veel vergaderd door het hele pastorale werkveld. Het IPB, KVLV ... ze kwamen op het middaguur hier samen. De seminaristen werden zo in het bad van de pastoraal gedompeld. Telkens weer was het spannend om te zien wie ik zou tegenkomen.”

“Het was een boeiende tijd”, blikt Eddy terug. “De cursussen voor de seminaristen werden van meet af aan opengesteld voor iedereen. Het gevolg was dat je altijd voor goedgevulde lokalen les mocht geven, dat de seminaristen naast de ‘mensen uit het veld’ in de les zaten en dat ook vrijwilligers in het pastoraat een stevige brok theologische scholing kregen.”

Die brugfunctie tussen theologie en pastoraal werkveld benadrukt hij. Ooit liet Van Waelderen een carrière aan de Leuvense theologische faculteit aan zich voorbijgaan omdat Antwerpen de mogelijkheid bood deze brug voortdurend te slaan. Dat gebeurde onder meer in de CPRL-opleiding. “Ik gaf graag les aan de priesterkandidaten op latere leeftijd. Daar kwamen echt ‘ferme typen’ samen. Dat waren ook mannen die al in het werk stonden. Het was anders lesgeven. Het was meer een samen leren van elkaar in het vuur van het zoeken.” Vanuit die dynamiek verschenen de TP-Cahiers. “Acht zijn er uitgegeven. Zelf schreef ik *Gidsen en herders gevraagd. Ambten en diensten te midden van het godsvolk* in 1989. Van elk werden er drieduizend gedrukt en nooit hebben we er een overgehouden. Van het Cahier *Wie zegt jij dat ik ben* van Michel Van Bostraeten werden er zestienduizend verkocht. Fenomenaal toch!” Hij zorgde ook voor een bundeling van krachten door een tijdschrift uit te geven vanuit de diensten die hun werkplek hadden op het TPC: *ToPIC*. “We hebben het tienjarige bestaan nog mogen vieren, voor we opgingen in *Relevant*. Het voelde aan als het einde van een tijdperk.”

Van Waelderen heeft verschillende keerpunten gezien in die vijftig jaar TPC: de sterke ploeg die uitdunde waardoor het draagvlak verdween, het weggaan van de zusters als het kloppende en biddende hart, het herschikken van het personeel, de verhuus van de diensten naar de O-blok waar hij en zijn collega's vroeger woonden, de metamorfose van de bibliotheek. Maar hij kijkt vooral terug op jaren waarin hem en zijn kompanen vertrouwen en verantwoordelijkheid werd gegeven en waarin ze de ruimte kregen om Kerk te ontwikkelen na het Tweede Vaticaans Concilie. “Het TPC is een stuk geschiedenis geworden. En wij hebben die geschiedenis mee gemaakt.” (Lea Verstricht)

HET HAD IETS WEG VAN EEN KLEIN FESTIVAL

Het Theologisch en Pastoraal Centrum is al jaren de thuisbasis voor IJD Antwerpen, de dienst jongerenpastoraal van ons bisdom. "Voordien vonden we onderdak in een oud pand in Boechout. Dat had zeker zijn charmes", blikt toenmalig diensthoofd Leen Van der Schoot terug. "We konden er ons ding doen, maar zaten er wel erg afgelegen." Vandaaruit verhuisde de jeugddienst in 2010 naar het TPC. "Vanuit het TPC was het makkelijker om contacten te leggen met de andere diensten van het bisdom. We vonden eerst onderdak in blok D", weet Leen nog. "Later zou de dienst verhuizen naar blok O, waar IJD vandaag nog steeds zijn hoofdkwartier heeft."

De dienst jongerenpastoraal ontdekte al snel de voordelen van deze open groene omgeving. "Plots hadden we veel meer ruimte om allerlei activiteiten te organiseren. Dankzij die initiatieven vonden heel wat jongeren en groepsbegeleiders snel hun weg naar onze nieuwe plek. Op vrijdagavond verzamelden we bijvoorbeeld soms in de Damiaankerk voor een gebedsmoment. We organiseerden zelfs enkele zomerkampen op de site. De graspleinen stonden vol met

tenten, jongeren palmden het hele complex in. Overal klonk muziek. Wat een leuke en jeugdige sfeer! Het had soms iets weg van een klein festival. De Damiaankerk fungeerde als ons 'Nest', een plek waar de deelnemers even tot rust konden komen. Je maakt het niet vaak mee dat er een kerk op je kampterein staat. Dat was een unieke ervaring."

Jongeren en groepsbegeleiders konden vroeger en kunnen nu nog steeds terecht op het TPC om vormingen te volgen, spelmaterialen uit de infothek te ontfangen of een praatje te slaan bij een lekkere tas koffie. De ligging van het TPC heeft voor- en nadelen. "Jongeren zouden misschien sneller bij IJD binnenspringen als onze thuisbasis in de stad had gelegen. Nu moeten ze vaak een eindje fietsen of lang op de bus zitten,

en dat is een drempel", bedenkt Leen. Ruben, die vandaag meedraait in de jongerenpastoraal, ziet ook voordelen: "In deze groene omgeving kun je de drukte van de stad even vergeten. Tijdens onze middagpauze maken we met collega's vaak een wandeling door het aangrenzende Middelheimpark of op de site van het TPC. Een ideale manier om even uit te waaien en je gedachten op een rij te zetten."

Net als de andere jongerenpastores van IJD droomt Ruben ervan om nog meer jongeren aan te trekken. "De ruimte die we op het TPC hebben, zowel binnen als buiten, brengt veel creativiteit en inspiratie met zich mee. Wie weet organiseren we binnenkort een leuke activiteit voor onze jongeren op het grasplein van het TPC ..." (Ella Deweerdt)

EEN VAN DE PLEKKEN IN ONS BISDOM WAAR JE HET HART VAN DE KERK VOELT KLOPPEN

Het Theologisch en Pastoraal Centrum heeft een bijzondere plek in het hart van vicaris Wim Selderslaghs. Hij bracht er vele jaren door: als seminarist, als directeur, als inwonend vicaris.

"Ik heb altijd gehouden van de mooie, groene omgeving waarin het TPC ligt, naast de parken Den Brandt en het Middelheimpark", vertelt Wim. "Bovendien is de site een mooi domein op zich, geconcipieerd als een open geheel. Zo wordt het niet omheind, wat soms wel problemen gaf. (lacht) Toen ik hier directeur was, van 1 september 2010 tot 31 augustus 2014, moest ik de toegang voor auto's beperken omdat automobilisten ons terrein gebruikten als sluipteg om het verkeerslicht te vermijden. Voor voetgangers en fietsers is het nog steeds een open en toegankelijk domein."

Het TPC was gebouwd als seminarie en fungeerde ook als zodanig gedurende vele jaren, tot het aantal seminaristen zodanig daalde dat de Vlaamse bisschoppen kozen om een interdiocesane seminarie op te richten in Leuven, schetst Wim de geschiedenis in een notendop. "Toen ik directeur werd van het TPC, was er geen diocesane visie meer over wat dit domein voor het bisdom nog zou betekenen. Er waren pogingen om diensten naar het TPC te verhuizen en er bezinningen te organiseren, maar het werd dringend tijd om na te denken over de toekomst van het TPC voor ons bisdom", legt Wim uit. "Na heel wat brainstormen en overleg werd er uitdrukkelijk voor gekozen om het TPC te behouden zodat het bisdom een degelijk vormingscentrum heeft en een campus voor de ondersteunende diensten, waar vruchtbare synergieën kunnen ontstaan."

Wim vervolgt: "Daartoe zetten we sterk in op de renovatie van het auditorium en de lokalen van het studiegebouw. Meer en meer vonden ook de verschillende diocesane diensten (later ondergebracht in het vicariaat Diocesane Diensten) een vaste stek op het TPC – in het begin in verschillende gebouwen, vandaag samen in het O-gebouw, wat de samenwerking tussen de

diensten sterk bevordert. In dezelfde lijn situeert zich de verhuis van het vicariaat voor onderwijs deze zomer naar het TPC." Deze inhoudelijke keuze heeft ook een materiële implicatie. "Er waren steeds meer middelen nodig voor het onderhoud van de gebouwen en de bezoldiging van het personeel, wat niet in evenwicht was met de inkomsten", legt de vicaris uit. "Toen ik hier directeur werd, stonden heel wat verdiepingen leeg. Dankzij een overeenkomst met de Universiteit van Antwerpen om studenten in de gebouwen te huisvesten, was het TPC voor de dagelijkse werking gedurende een tijd zelfbedruipend. Als bisdom vragen we kerkraden en kerkelijke vzw's om op een verantwoorde manier hun financieel beheer te regelen, dan moeten we dat zelf ook doen met het TPC."

Bij het aanvaarden van zijn taak als directeur schreef Wim een *Toekomstdocument* voor het TPC. "We streven ernaar dat het TPC 'levende getuigenis' wil zijn van de Kerk in het bisdom Antwerpen", schreef ik toen. Toen en nu hopen we dat het TPC een van de plekken in het bisdom kan zijn waar je het hart van de Kerk voelt kloppen. Die gedachte is de leidraad bij keuzes over de toekomst van het TPC." (Bart Willemsen)

EEN GASTVRIJE PLEK, VERBONDEN MET OMGEVING EN GEMEENSCHAP

Op een duurzame manier een opleidingscentrum creëren voor het bisdom Antwerpen. Zo vat Thijs Van den Brande de langetermijnvisie van het bisdom Antwerpen op het TPC samen. De voorbije jaren was Thijs druk in de weer met het uitwerken van een nieuw beheersplan voor de site. Over alle mogelijke denkbare aspecten staan hiervoor gesprekken in zijn agenda – van energievoorziening en tuinaanleg tot de renovatie van ramen en deuren.

“Het TPC moet het kloppende hart worden voor alles wat in ons bisdom te maken heeft met onderwijs en vorming,” doet Thijs de plannen uit de doeken. “Dat ligt helemaal in de lijn van de traditie van het TPC. Van een opleidingscentrum voor priesters evolueerde en evolueert het naar een opleidingscampus voor leken die een rol zullen opnemen in de kerkgemeenschap. Het statuut van wie opgeleid worden, mag dan veranderen, het TPC blijft een kerkelijk vormingscentrum, onder meer dankzij de uitgebreide theologische bibliotheek. Deze zomer zal ook het vicariaat voor onderwijs naar de site verhuizen. Die verhuis finaliseert de centralisatie van vormingsdiensten op het TPC.”

Om deze plannen op lange termijn te bestendigen, moet het TPC dit financieel kunnen blijven dragen. Thijs: “Daarom stelden we enkele gebouwen waar vroeger priesterstudenten woonden, ter beschikking van studenten van de nabijgelegen Universiteit Antwerpen. We vonden een partij bereid om de gebouwen, die inmiddels vijftig jaar oud zijn, te renoveren en ze de komende vijftig jaar uit te baten. Het studiegebouw werd zes jaar geleden reeds volledig vernieuwd en kan men reserveren als congrescentrum. Dat is een vaste bron van inkomsten.” Deze langetermijnvisie spooft volledig met de architecturale visie van het gebouwencomplex.

“Het ontwerpproces was een samenspraak van architect Paul Felix, mgr. Jules-Victor Daem, de eerste bisschop van het heropgerichte bisdom Antwerpen, en tuinarchitect Paul De Roose, wiens zoon vandaag de tuinaanleg mee bestudeert. De keuze voor losstaande bouwvolumes met doorkijken naar buiten en verbonden met pandgangen vertaalt de

➤ *De kapel, vandaag de Heilige Damiaankerk, geeft het best de visie van Paul Felix op architectuur weer. Langs een donkere entree word je als het ware naar het licht gezogen.*

© Remy Van Looveren

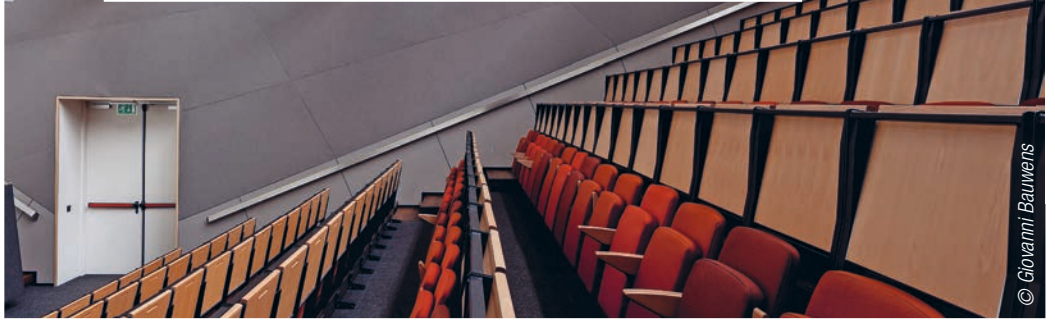
© Remy Van Looveren

open geest van het Tweede Vaticaans Concilie. Op deze manier gaat de architect de relatie aan met de natuur en met de gemeenschap. Van bij het begin woonden professoren en studenten er. Uit alles sprak die open visie. Het ontwerp was in 1970 modern en eigentijds. Brutalisme was nieuw”, geeft Thijs mee. “Vandaag vinden tal van architecten het nog steeds een prachtig ontworpen site. Na de renovatie zal de architectuur nog meer tot zijn recht komen. Door het complex open te trekken naar de omgeving, studentenkamers in te richten in enkele blokken en te blijven inzetten op het TPC als een plek voor onderwijs en vorming, waarderen en bewaren we deze unieke eigenschappen voor de toekomst.”

Die doordachte relatie met de onmiddellijke omgeving is er vandaag nog niet, erkent Thijs. “De grond werd indertijd aangekocht als open domein in de groene rand. Die rust is er nog steeds. Op fietsafstand van onze kantoren in de binnenstad is het een ideale uitvalsbasis. Interessant is ook de voetgangersdoorgang (via een poortje) naar het Middelheimmuseum. We willen inzetten op een dialoog tussen het TPC en dat museum. Eigenlijk is het gebouwencomplex, inmiddels beschermd erfgoed, een kunstwerk naast het beeldenmuseum.” Ook in het TPC zelf is kunst niet afwezig. “Sommige elementen zijn van bij het begin met het gebouw ontworpen”, weet Thijs. “Zo ontwierp architect Paul Felix het altaar in de kapel en maakte een zilversmid het tabernakel in lijn met diens ontwerp. Ook tal van kasten, tafels en stoelen in de refter ademen de visie van het TPC.”

Thijs besluit: “Het TPC is een kerkelijke plek. Dat merken bezoekers bijvoorbeeld aan de kruisbeelden in de lokalen, maar ook aan de aanwezigheid van de diocesane vormingsdiensten. Alleen al door hun aanwezigheid dragen ze een verkondigende kracht uit. Daarnaast wil het TPC een gastvrije plek blijven. Een gastvrij onthaal van externe gebruikers is dan ook een van onze prioriteiten.” (Bart Willemen)

➤ *De grote aula van het TPC. Ook in de huidige coronaperiode kun je er lokalen reserveren. Ze zijn ruim zodat je er veilig kunt samenkomen. Info bij Chris Aerts of Jos Sergoyne via onthaal.tpc@telenet.be of 03 287 35 61.*

© Giovanni Bauwens

IN DE KIJKER

TELKENS OPNIEUW DE OVERZET MAKEN

De reus Reprobus droeg vele jaren telkens opnieuw mensen door de woeste rivier naar de overkant. Zo werd hij Christophorus, Christusdrager. “Als pastorale eenheid Heilige Christoffel willen we écht dienaars en leerlingen van Jezus zijn, opkomen voor de zwakke mens, Christus dragen en Hem ook uitdragen. Telkens opnieuw de overzet maken. En dat niet alleen binnen en tussen onze dertien parochies in Deume en Bergerhout-extra-muros. Met z’n allen maken we immers deel uit van een groter geheel. In eerste instantie ons bisdom, maar ook van de grotere wereldkerk”, aldus bruggenbouwer Fabio De Souza Teixeira en teamlid Anaïs Fayt.

Marc Philips

“Het missionair-zijn staat in de naam van onze pastorale eenheid geschreven”, beaamt Anaïs. Vanuit een evangelische bewogenheid zoeken de teamleden van de pastorale eenheid Heilige Christoffel samen met de leden van de werkgroepen en de geloofskernen binnen de pastorale eenheid naar wegen om Gods blijde boodschap onder mensen gestalte te geven. Naast zuiver pastorale aangelegenheden zijn er ook organisatorische uitdagingen. Zo is een eerste prioritair aandachtspunt in het huidige werkjaar het Parochiekerkenplan 2016 van naderbij te bekijken. Het team wil nagaan hoe deze langetermijnvisie voor de parochiekerken binnen de pastorale eenheid Heilige Christoffel concreet gestalte kan krijgen. Kijken waar er in gebouwen kan (en moet?) geïnvesteerd worden enerzijds en nadenken over welke rouwzorg op termijn nodig zal zijn om ergens tot een neven- of herbestemming te komen. “Geen evidentie!”, weten Fabio en Anaïs. “Hier zullen vele mensen de overzet moeten maken. Als team trachten we alvast in alle omstandigheden het menselijke voor ogen te houden.”

In de zondagskerk Heilig Hart in Deurne heeft het pastoraal team al een voorlopige ontmoetingsruimte. “Een centrale ontmoetingsplek hebben we nog niet, maar we verlangen er wel naar”, droomt Fabio luidop. “Een plek waar een secretariaat gevestigd is als aanspreekpunt, waar mensen kunnen binnenwaaien voor een kop koffie, waar ze allerlei materiaal voor catechese en verkondiging kunnen inkijken enzovoort. Momenteel brainstormen we volop over de concrete invulling van die ideale plek. Nadien willen we op zoek gaan naar een locatie die ons plan zo goed mogelijk benadert. Dat is nog toekomstmuziek.”

In diezelfde zondagskerk viert de pastorale eenheid op elke vijfde zondag van de maand samen. Ook dat verbindende initiatief wil mensen helpen de oversteek te maken, zonder iemand te verplichten. Anaïs vergelijkt het met een uitgestoken hand waarbij eenieder de vrije keuze krijgt er al dan niet op in te gaan. In precoronatijd volgde er na zo’n gezamenlijke viering nog een gezellig samenzijn, met cava en bitterballen, gebakken door pastoor Fabio. Anaïs en Fabio

— en velen met hen — kijken er alvast naar uit dat deze tijden mogen terugkeren.

“Als team van de pastorale eenheid willen we ook de schreeuw van mensen in armoede en de aarde ernstig nemen”, benadrukt Anaïs. “Volgens paus Franciscus is creatieve solidariteit nodig om uit de huidige pandemie te geraken, vandaar zijn gebed: ‘Wees onze hulp. Maak ons bewust dat ons gemeenschappelijke huis niet alleen van ons is, maar van alle toekomstige generaties, en dat het onze verantwoordelijkheid is om het te bewaren. Geef dat we er mee zorg voor dragen dat elk mens beschikt over voldoende voedsel en levensnoodzakelijke middelen. Wees aanwezig in deze moeilijke tijden, vooral bij de armsten en bij hen die het meeste risico lopen om achtergelaten te worden.’”

Elk lid van het team van de pastorale eenheid is het aanspreekpunt voor een bepaalde ‘regio’. Zo groeien er binnen de pastorale eenheid naast de vertrouwde thematische knooppunten zoals catechese en verkondiging, ook persoonsgebonden verbindinglijnen. Anaïs is ervan overtuigd dat het team van de pastorale eenheid op deze manier vele gelovigen en PKG’s van nabij kan begeleiden bij het maken van een of andere noodzakelijke en levengevende overzet. “Als Kerk proberen we gemeenschap te vormen, maar dat is niet altijd evident”, weet Fabio, waarbij hij verwijst naar de extra uitdagingen om kwetsbaren nabij te zijn, zeker in coronatijd. Als pastorale eenheid op tal van terreinen de overzet maken, zonder mensen achter te laten, dat is volgens Anaïs de bijzondere uitdaging. “Als je snel wil gaan, ga je best alleen”, besluit Anaïs. “Maar als je ver wil gaan, neem dan de nodige tijd en ga samen. Net als Jezus willen we daarbij met mildheid naar mensen kijken.”

FRATELLI TUTTI

KRACHTLIJNEN VAN EEN INSPIRERENDE VISIE

*‘Fratelli Tutti’. Met deze woorden van Franciscus van Assisi opent de **nieuwe sociale encycliek over universele broederlijkheid en sociale vriendschap**. Paus Franciscus toont hierin aan dat het geloof in God als schepper van alle mensen en de erkenning van de inherente waardigheid van elke mens, concrete gevolgen heeft voor beslissingen in het politieke, economische en sociale leven. Hij pleit voor een “open broederlijkheid” die mensen in staat stelt om elke persoon, nabij of veraf, te erkennen, te waarderen en te beminnen.*

***Johan Verstraeten**, emeritus hoogleraar KU Leuven, voorzitter Netwerk Rechtvaardigheid en Vrede en lid van de Interdiocesane bisschoppelijke commissie voor diaconie*

Een van de opvallende kenmerken van deze nieuwe encycliek is de oecumenische en interreligieuze invalshoek. Franciscus verwijst onder meer naar de Talmud en grootimam Ahmad Al-Tayyeb. Ook vermeldt hij Martin Luther King, Desmond Tutu en Mahatma Gandhi samen met Charles de Foucauld als inspiratiebronnen.

Een pandemie

Het eerste hoofdstuk geeft een indringend overzicht van de bedreigingen van de universele broederlijkheid. Ook de COVID-19-pandemie komt aan bod: ze confronteert ons met onze beperkingen en maakt het meer dan ooit noodzakelijk onze levensstijlen, relaties, de organisatie van onze samenleving én de betekenis van ons bestaan te herdenken. Maar er is ook hoop. Die hoop is geworteld in “het diepste van de mens” en gegrond in het feit dat God “voortdurend zaden van het goede in de mensheid verspreidt”.

Het tweede hoofdstuk is een exegetisch goed onderbouwde reflectie over de parabel van de barmhartige Samaritaan. De tekst getuigt van veel respect voor de Joodse achtergronden van het gebod om “zichzelf tot naaste van de andere” te maken. Volgens Franciscus “toont

de parabel ons door welke initiatieven een gemeenschap kan worden opgebouwd, dankzij mannen en vrouwen die zich openstellen voor de kwetsbaarheid van de ander”. Daarbij legt hij niet alleen nadruk op de nabije naaste, maar ook “de naaste zonder grenzen”. De parabel impliceert ook een oproep aan de Kerk om in catechese en predicatie meer aandacht te besteden aan de “sociale betekenis van het bestaan, de broederlijk dimensie van de spiritualiteit, de overtuiging van de onvervreembare waardigheid van elke mens en de motivatie om iedereen te beminnen en gastvrij te onthalen”.

In het derde hoofdstuk over het denken en besturen van een open wereld is de kern van Franciscus’ betoog de liefde als “sociale vriendschap”. Ze richt de mens naar een “universele gemeenschap”. De erkenning dat allen onze broeders zijn, vereist dat we ons openstellen voor wie niet tot de eigen kring of belangengroep behoren. Dan volgt een boeiende uiteenzetting over de betekenis van vrijheid, gelijkheid en broederlijkheid. De paus roept de overheid en de civiele maatschappij op om iedereen kansen te geven, ook aan kwetsbare mensen die minder rechtstreeks economisch of ideologisch nut opleveren. Iedereen moet zijn of haar talenten aan bod kunnen laten

komen en iedereen is verantwoordelijk voor de kwetsbaarheid van anderen. Dat is de ‘solide’ basis van solidariteit. In dit hoofdstuk herbevestigt Franciscus verder de sociale functie van privé-eigendom als ondergeschikt aan de universele bestemming van goederen.

Het vierde hoofdstuk behandelt vooral de houding tegenover migranten en vluchtelingen, voor wie Franciscus een “volledig burgerschap” bepleit, alsook “global governance” (wat iets anders is dan een wereldregering) en een globale wetgeving om hen te beschermen. Franciscus blijft hameren op het feit dat migranten geen bedreiging vormen voor de gastlanden, maar juist een verrijking. We moeten hen tegemoet treden vanuit een “cultuur van de ontmoeting” die gekenmerkt wordt door gratuititeit.

Geen eenheidsworst

Met betrekking tot de globalisering pleit hij voor een combinatie van globaal en lokaal handelen. De wereld mag geen eenheidsworst worden, anders belanden we in een impasse zoals die door het verhaal van de toren van Babel beschreven wordt, een valse universaliteit. Een cultuur die krampachtig vasthoudt aan de eigen identiteit heeft geen

© Vatican Media

Fratelli Tutti werd in het Nederlands vertaald in de reeks Wereldkerkdocumenten WKD, nr. 44 (Licap/Halewijn).

➤ *Paus Franciscus ondertekent de encyciek 'Fratelli Tutti' in Assisi.*

toekomst. Lokale culturen moeten gerespecteerd worden, maar ook openblijven voor ontwikkeling via ontmoeting.

In het vijfde hoofdstuk over politiek maakt Franciscus een belangrijk onderscheid tussen ware democratie die "regering door het volk" is, en een ongezond populisme, dat verdeeldheid zaait en de cultuur van het volk ideologisch misbruikt of instrumentaliseert in dienst van belangen die niet die van het volk zijn. Een goed beleid vraagt ook het scheppen van werkgelegenheid, want zonder arbeid kunnen mensen hun talenten niet gebruiken voor het welzijn van allen. Arbeid is een onvervreemdbare dimensie van het sociale leven.

Volkseconomie

Een niet onbelangrijk detail in dit hoofdstuk is de verwijzing naar 'volkseconomie' en naar een gemeenschapsgerichte productie. Daarmee bedoelt Franciscus "de sociale, politieke en economische participatie die zo opgevat wordt, dat ze ook de volksbewegingen insluit en de lokale, nationale en internationale bestuursstructuren animeert, met een stortvloed aan morele energie die ontstaat uit de participatie van de uitgesloten mensen in de opbouw van een gemeenschappelijke toekomst". Met andere woorden: hij pleit niet voor een politiek *voor* armen, maar *met* armen en *door* armen. De internationale politiek moet bovendien gegrond zijn in recht en rechtvaardigheid, want "de rechtvaardigheid is een onmiskenbare voorwaarde om het ideaal van de universele broederlijkheid te bereiken".

In navolging van zijn voorganger Benedictus XVI verbindt de huidige paus deze rechtvaardigheid met politieke liefde, die altijd

een preferentiële liefde voor de armen impliceert. Een mooie zin in dit verband is de volgende: "In de politiek is het ook mogelijk om te beminnen met tederheid", met een liefde die zich tot naaste van de ander maakt en concreet wordt.

Het zesde hoofdstuk bespreekt het thema van de dialoog en de sociale vriendschap. Dialoog is noodzakelijk omdat "verschillen scheppend zijn". Men moet altijd het standpunt van de ander respecteren en de mogelijkheid aanvaarden dat het een legitieme overtuiging of belang bevat. Consensus is niet het product van relativisme of een weerspiegeling van dominante ideeën. Er moet rekening gehouden worden met een objectieve waarheid, die niet abstract is, maar de onvervreemdbare waarheid van de persoon. Franciscus noemt leven "de kunst van de ontmoeting", en vrede is het resultaat van een proces van ontmoeting waarin men bruggen bouwt en zoekt naar iets gemeenschappelijks. Culturele vrede en sociale vrede gaan daarbij samen. Tenslotte pleit Franciscus voor een herstel van een houding van "het goede willen voor de ander".

Het zevende hoofdstuk besteedt aandacht aan vrede en de herinnering aan gebeurtenissen zoals de Shoa en de nucleaire bombardementen op Hiroshima en Nagasaki. Vrede vraagt volgens de paus een geduldig werk waarin naar de waarheid wordt gezocht en waarin men de herinnering van/aan de slachtoffers eert. Dat opent een weg naar een gemeenschappelijke hoop als alternatief voor wraak.

In deze context herhaalt hij dat sociale vriendschap vraagt om direct contact met de meest verarmde en kwetsbare mensen. De nabijheid

tot de armen is een van de kernpunten van Franciscus' visie: "de optie voor armen moet ons leiden naar vriendschap met armen".

Architectuur van de vrede

Een ander aandachtspunt in dit hoofdstuk is vergeving. Ze is geen kwestie van vergeten of straffeloosheid, want ze is onmogelijk zonder rechtvaardigheid. Om vrede te bereiken zijn zowel institutionele oplossingen nodig – wat Franciscus de "architectuur" van de vrede noemt – als de kunst van de vrede of "artisaanaat" waarin iedereen een rol kan spelen. Volgens Franciscus kan men niet spreken van een rechtvaardige oorlog. Men moet hierover geen abstracte redeneringen voeren, maar rekening houden met de pijnlijke ervaring van de slachtoffers. Nucleaire afschrikking wordt afgewezen en de totale eliminatie van kernwapens noemt hij een "morele humanitaire imperatief". Helaas is er nu al een wereldoorlog bezig, maar op minder zichtbare wijze omdat hij stuksgewijs verspreid is over de wereld. Ook de doodstraf wijst de paus in krachtige bewoordingen af.

Fratelli Tutti eindigt in het achtste hoofdstuk met een reflectie over de rol van religies in dienst van de broederlijkheid. Omdat ze de transcendente waardigheid van de menselijke persoon als beeld van de onzichtbare God verkondigen, kunnen ze in de strijd tegen geweld een belangrijke publieke rol spelen.

Deze uitvoerige, maar vlot leesbare en inspirerende encyciek geeft een uitstekend inzicht in het open en wereldgericht denken van paus Franciscus. Een must voor hedendaagse gelovigen maar evenzeer inspirerend voor wie anders denkt.

DE KIOSK

MEDEDELINGEN

BENOEMINGEN (IN 2020!)

Jozef **Bronneberg**, pastoraal werker in opleiding, werd per 1 januari 2020 benoemd tot vertegenwoordiger van de katholieke eredienst in het AZ Sint-Jozef in Malle, in de pastorale eenheid Heilige Martha en Maria (Malle, Zoersel), voor een periode van drie jaar.

Margot **Buysschaert** werd per 1 oktober 2020 benoemd tot vertegenwoordiger van de katholieke eredienst in het AZ Rivierenland, campus Rumst, in de pastorale eenheid Rupelkerk Sint-Franciscus (Boom, Rumst, Reet), voor een periode van twee jaar.

Vincent **Ceulemans**, norbertijn van Averbode, werd per 1 december 2020 herbenoemd tot parochievicaris in de pastorale eenheid De Heilige Apostelen (Balen, Mol), voor een periode van zes jaar.

Kanunnik Patrick **Degrieck**, priester van het bisdom Brugge, werd per 1 september 2020 herbenoemd tot juridisch raadgever bij de diocesane dienst voor canoniek recht, voor een periode van zes jaar.

Martin **Eloundou Eloundou**, missionaris van het Heilig Hart, werd per 1 november 2020 benoemd tot parochievicaris in Antwerpen, Sint-Walburgis, en tot verantwoordelijk pastor voor de Franstalige Afrikaanse Gemeenschap in de Antwerpse agglomeratie, voor een periode van zes jaar.

Pascal **Humblot**, pastoraal werker van ons bisdom, werd per 1 november 2020 benoemd tot teamlid in de pastorale eenheid Heilige Veronica (Borsbeek, Schilde, Schoten, Wijnegem, Wommelgem) en als verantwoordelijke voor de verkondiging en de catechese in deze pastorale eenheid, voor een periode tot 31 oktober 2025. Hij beëindigde er zijn functie als verantwoordelijke voor de diaconie en de solidariteit. Hij behoudt zijn overige functies.

Annie **Jansen** werd per 1 september 2020 herbenoemd tot juridisch raadgever bij de diocesane dienst voor canoniek recht, voor een periode van zes jaar.

Aron **Sisak**, priester van het Instituut Chemin Neuf, werd per 1 januari 2020 benoemd tot rector van de Heilig Hartbasiliek in Antwerpen-Berchem, in de pastorale eenheid Heilige Damiaan, voor een periode van zes jaar.

Christel **Chris Smits**, pastoraal werkster van ons bisdom, werd per 1 februari 2020 benoemd tot medewerkster voor de werkgroep presentiepastoraal van Attent, ressorterend onder het vicariaat Diocesane Diensten, en dat tot 30 juni 2023. Ze behoudt haar overige functies.

Marc **Van Laere**, adjunct van de bisschoppelijk vicaris voor het dekenaat Noorderkempen, werd per 1 oktober 2020 tevens benoemd tot levensbeschouwelijk consultant in het Openbaar Psychiatrisch Centrum in Geel in de pastorale eenheid Heiligen Dimpna en Gerebernus (Geel), voor een periode van zes jaar.

Nicole **Vennekens**, bisschoppelijk gedelegeerde voor het godgewijde leven, werd per 1 september 2020 herbenoemd tot coördinator van de diocesane dienst voor canoniek recht, voor een periode van zes jaar.

Marc **Verberckt**, missionaris oblaat van Maria, werd per 1 december 2020 benoemd tot parochievicaris in de parochies Antwerpen, Sint-Gertrudis, *Zandvliet*, Stabroek, Sint-Catharina, en Stabroek, Onze-Lieve-Vrouw Geboorte, *Hoevenen*, voor een periode van zes jaar.

Luc **Vinkx** werd per 1 september 2020 benoemd tot teamlid in de pastorale eenheid Sint-Franciscus (Hoogstraten, Rijkvorsel) en als verantwoordelijke voor de gemeenschapsofbouw en de coördinatie in deze pastorale eenheid, voor een periode van zes jaar. Hij beëindigde er zijn functie als verantwoordelijke voor de liturgie en het gebed.

OVERLIJDEN

Fernand **De Schryver**, priester van ons bisdom, overleed in Brecht op 26 september 2020. Hij was onder meer actief als Fidei Donum in Chili, nadien als onderpastoor in Edegem, Ranst en Deurne en later als parochievicaris in Brecht, Sint-Leonardus. Hij was ook actief als medewerkend priester in het Orthopedagogisch Centrum Clara Fey in Brecht. Hij werd geboren op 31 mei 1932 in Antwerpen en priester gewijd in Mechelen op 8 april 1956.

Karl **De Wachter**, diaken van ons bisdom, overleed in Wilrijk op 23 oktober 2020. Hij was onder meer actief als diaken in Edegem, Heilige Familie, *Elsdonk*. Hij werd geboren op 14 april 1950 in Mortsel en diaken gewijd in Edegem op 25 september 1988.

Arthur **Tuur Ribbens**, priester van ons bisdom, overleed in Antwerpen op 3 november 2020. Hij was onder meer actief als deken van het voormalige dekenaat Borgerhout, als pastoor in Antwerpen-Berchem, Heilige Drievuldigheid, en als onderpastoor in Edegem, Heilige Familie; Geel, Sint-Amandus, en Borsbeek, Sint-Jacobus de Meerdere. Hij werd geboren op 6 september 1931 in Wuustwezel en priester gewijd in Mechelen op 23 september 1956.

Louis **Van den Heuvel**, priester van ons bisdom, overleed in Beerse op 16 oktober 2020. Hij was onder meer actief als onderpastoor in Brecht, Sint-Leonardus, en vervolgens als pastoor in Lille, Sint-Pieter. Nadien was hij actief als pastoraal rusthuiswerker in het WZC Lindelo in Lille. Hij werd geboren op 20 juni 1930 in Rijkvorsel en priester gewijd in Mechelen op 26 december 1955.

EEN NABIJE KERK

Op 18 november 2020 verscheen het derde jaarrapport van de katholieke Kerk in België. Net als de twee voorgaande jaren brengt *De katholieke Kerk in België 2020* een dwarsdoorsnede van de Kerk in ons land en van het brede netwerk van katholieke en christelijk geïnspireerde bewegingen dienstbaar in onze samenleving.

Uit vele cijfers blijkt dat de Kerk er in het bijzonder wil zijn voor zieken, ouderen en mensen aan de rand van de samenleving. Tal van parochies zetten grotere of kleinere projecten op voor hulpbehoevenden, vluchtelingen, eenzamen, daklozen ... In België zijn er meer dan tweeduizend parochiale initiatieven die noden van kwetsbare mensen proberen te lenigen. De Kerk in ons land kan rekenen op de inzet van maar liefst 141.054 vrijwilligers om de goede werking van al die projecten te verzekeren, kerken te onderhouden, catechese te geven, kerkfabrieken te besturen enzovoort. Een bijzondere groep zijn de 4.524 vrijwilligers in zorgvoorzieningen (ziekenhuizen, woon-zorgcentra, voorzieningen voor mensen met een handicap). Ze werken mee

in pastorale ploegen, bieden een luisterend oor of staan op andere manieren zieken, ouderen en mensen met een beperking bij.

Uit het jaarrapport blijkt eens te meer dat de Kerk kan rekenen op duizenden geëngageerde leken die zich week na week met overtuiging inzetten in alle Belgische bisdommen en pastorale taken op zich nemen, meestal onbezoldigd: voorgaan in gebedsdiensten of uitvaarten, catechese en vorming geven, de pastoraal verzorgen in gevangenissen, ziekenhuizen en woon-zorgcentra, het beheer van geld en patrimonium, het verzekeren van de goede werking van pastorale samenwerkingsverbanden ... In totaal zijn er 3.965 leken met een opdracht van de bisschop. Ter vergelijking: er zijn 1.947 priesters die meewerken in de Belgische parochies.

Je kunt het volledige rapport (verschenen bij Licap-Halewijn) nalezen op www.jaarrapportkerk.be. Het is verkrijgbaar in de liturgische boekhandel of via www.halewijn.info. Prijs 5,5 euro.

STOPZETTINGEN

Leo **Dierckx**, diaken van ons bisdom, nam per 1 september 2020 ontslag als coördinator van het Zorgteam van het bisdom Antwerpen.

Herman **Jacobs**, diaken van ons bisdom, is per 31 december 2020 met pensioen en nam per 22 november 2020 ontslag als diaken in de pastorale eenheid Immanuel (Aartselaar, Boechout, Hove, Kontich, Lint).

Ryszard **Kurowski**, minderbroeder-franciscaan, is per 31 augustus 2020 met pensioen en nam ontslag als pastor voor de Polen in het bisdom Antwerpen.

Maria **Ludwien Mortier**, pastoraal werkster van ons bisdom, is per 10 oktober 2020

met pensioen en nam ontslag als parochie-assistente in de pastorale eenheid Heilige Gummarus en Zalige Beatrijs (Lier).

André **Stuyck**, priester van ons bisdom, is per 31 augustus 2020 met pensioen en nam ontslag als pastoor in Aartselaar, Sint-Leonardus, en als parochievicaris in de pastorale eenheid Immanuel (Aartselaar, Boechout, Hove, Kontich, Lint, Vremde, Waarloos).

Marianne **Van der Geest**, pastoraal werkster van ons bisdom, is per 2 november 2020 met pensioen en nam ontslag als pastoraal rusthuiswerkster in het WZC Bremdael in Herentals, in de pastorale eenheid Heilige Thomas (Grobendonk, Herentals, Herenthout, Olen, Vorselaar).

Leo **Van Gompel** nam per 1 oktober 2020 ontslag als verantwoordelijke liturgie en gebed in de pastorale eenheid Don Bosco (Baarle-Hertog, Beerse, Merksplas, Vosselaar) en als lid van dat team.

Gert **Verhoeven** nam per 12 oktober 2020 ontslag als verantwoordelijke voor de verkondiging en de catechese in de pastorale eenheid Heilige Veronica (Borsbeek, Schilde, Schoten, Wijnegem, Wommelgem) en als lid van dat team.

De bisschop stelt er prijs op bij deze gelegenheid zijn medewerkers van harte te danken.

JUBILARISSEN 2021

Volgende diocesane priesters, actieve reguliere priesters, diakens en pastorale werk(st)ers jubileren in 2021. Proficiat!

10 jaar (2011)

01/01 Seymens Charline, *pastoraal werkster*
06/02 Morlion Frank, *diaken*
03/05 Chinnappan David Raj, *regulier priester*
07/05 Kimaryo Colman, *regulier priester*
26/06 Delmé Paul, *regulier priester*
14/07 Hendrikus Thomas, *regulier priester*
10/09 Goossens Bart, *regulier priester*
10/11 Weijs Bennie, *pastoraal werker*

25 jaar (1996)

11/02 Van de Lisdonk Ad, *diaken*
27/04 Van Reet Fred, *diaken*
15/06 Hellinx Rik, *diaken*

50 jaar (1971)

17/04 Dierckx Jan, *priester*
24/06 Van Reusel Jozef, *priester*
25/06 Sels Fred, *priester*
27/06 Kempnaers Jos, *priester*
02/07 Barzin Jef, *priester*
10/07 Rosseels Bert, *regulier priester*
03/10 Michiels Paul, *priester*

60 jaar (1961)

08/07 Bloquaux Jozef, *priester*
08/07 Carlier Lode, *priester*
08/07 Helsen Jan, *priester*
08/07 Nauwelaerts Paul, *priester*
08/07 Veraart Frans, *priester*
09/07 Verbeeck Lodewijk, *priester*

65 jaar (1956)

08/04 Sterkens Juul, *priester*
08/04 Trauwaen Juul, *priester*
08/04 Van Reeth Geeraard, *priester*
05/08 Van der Linden Kristiaan, *regulier priester*
23/09 Eckelmans Willy, *priester*
23/09 Van Gorp Leon, *priester*

70 jaar (1951)

01/04 Baeten Leopold, *priester*
22/07 Brems Juul, *priester*
22/07 Driesen Alfons, *priester*

75 jaar (1946)

28/04 De Bauw Maurits, *priester*

Wie lijsten publiceert, loopt het risico fouten te maken of onvolledig te zijn. Een pijnlijke zaak. We excuseren ons daarvoor bij voorbaat en hopen dat je ons de bijkomende jubilarissen signaleert, zodat we ook hen kunnen vermelden. Dank!

LERENSLANG

TIJD EN RUIMTE VOOR LITURGISCHE VORMING

➤ *Marc en Lia vertellen over hun 'weg van gebed'.*

Wanneer vindt er een liturgische vorming plaats? En waar? Bovenstaande vragen waren lange tijd vanzelfsprekend. Corona maakte alles anders. De vertrouwde wegen van liturgische vorming raakten versperd en bedolven onder coronabezwaren. Als een weg doodloopt, mag je even stilstaan, maar ons verrijzenisgeloof daagt ons uit om vervolgens opnieuw 'op te staan' en nieuwe wegen te gaan. Om die reden kiezen we dit werkjaar voor liturgische vorming die niet gebonden is aan een bepaalde tijd of plaats.

Lieve Gommers

We bieden diverse vormen aan die geïnteresseerden kunnen bekijken en verwerken op een moment en plaats naar keuze.

In-gebed

Wie spreekt over 'liturgische vorming', denkt wellicht spontaan aan de vorming en navorming van mensen die een taak opnemen in de liturgie. Deze vorming is en blijft van groot belang. Om die reden ontwierpen we twee digitale leertrajecten: eentje voor kandidaat-gebedsleiders die door de pastorale eenheid worden gezonden om zich te bekwamen in het leiden van woorddiensten met of zonder communie en een leertraject over het voorbereiden en leiden van uitvaarten. Er wordt verwacht dat kandidaten, die nog geen theologische opleiding volgden, ook deelnemen aan drie theoretische vakken van het HIGW.

Een kandidaat kan op eender welk moment van het werkjaar starten met de praktijkgerichte vorming via het vormingsplatform. Hij of zij doorloopt alle digitale leeractiviteiten, bestaande uit video's, leesteksten, schriftelijke taken en praktische opdrachten, uit te voeren in de pastorale eenheid. Hierbij krijgt de kandidaat zowel feedback van

de cursusbegeleider als van een groepje uit de pastorale eenheid. Deze werkwijze maakt differentiatie mogelijk. Wie reeds veel ervaring heeft, zal bepaalde opdrachten snel en gecombineerd kunnen uitvoeren. Wie een druk gezins- en beroepsleven heeft, kan het doorlopen van de leeractiviteiten en opdrachten spreiden over een langere periode ...

Rijker dan je denkt

In de basisvorming wordt enkel aandacht besteed aan het voorbereiden en leiden van woorddiensten of uitvaarten. Vanzelfsprekend kunnen gebedsleiders nog heel wat andere taken opnemen. Hun takenpakket is 'rijker dan je denkt'. Hoe zinvol zou het zijn om wekelijks (bijvoorbeeld op zondag) samen het kerkelijke avondgebed (vespers) te bidden in de pastorale eenheid? En waarom zou een gebedsleider geen taak opnemen bij diverse zegeningen, zoals het zegenen van boekentassen bij het begin van

het schooljaar, het zegenen van een woning of van een kamer in een woon-zorgcentrum wanneer een oudere daar een nieuwe thuis krijgt? In de navorming 'Rijker dan je denkt' worden gebedsleiders uitgedaagd om die rijkdom aan gebedsvieringen verder te verkennen. Aangezien de vorming digitaal wordt aangeboden, kunnen ze de inhoud ontdekken op een moment naar keuze.

Weg van gebed

Vanzelfsprekend is liturgische vorming niet alleen bedoeld voor wie een taak opnemen in de liturgie. Allen zijn we geroepen om verder te groeien in de liturgie om zo ons vieren en bidden te verbreden en te verdiepen. Om die reden organiseren we ook vorming voor een breed publiek. We ontwikkelden een 'weg van gebed'. Op een digitale kaart van ons bisdom prijken diverse foto's. Wie op de foto's klikt, kan een videogetuigenis bekijken van vicaris-generaal Bruno Aerts (abdij Postel/Sint-Jacobskerk Antwerpen), vicaris Bart Paepen (Onze-Lieve-Vrouwekathedraal), zuster Teresia (abdij Onze-Lieve-Vrouw van Nazareth in Brecht) en het echtpaar Marc Van Kerkhoven en Lia De Cat (ouders, grootouders en betrokken in de pastorale eenheid Heilige Veronica). Ze vertellen telkens over hun 'weg van gebed', over wegwijzers, hoogtepunten en valkuilen op die weg en prikkelen de kijkers met diverse tips en vragen.

Inschrijven kan via www.ccv.be/antwerpen. Na betaling van een bijdrage van 8 euro, krijg je toegang tot de digitale vorming via www.vormingsplatform.be.

DOORKIJK

EEN KIJK VAN BUITEN NAAR BINNEN

› Barbara Mertens.

© Mertens

HET WONDER VAN DE GENEZING

“

“En toen ik bij hen wegging, was wat me bitter leek voor mij veranderd in zoetheid naar ziel en lichaam”

(citaat uit het ‘Testament van Franciscus’).

”

In de naam van Jezus Christus, gebruik je voeten (Hnd 3, 6). Dat is het motto waarmee bisdom Antwerpen dit jaar werkt. Enkele verzen vóór dat krachtige citaat uit *Handelingen*, wordt beschreven hoe intens de ontmoeting van de twee apostelen met de bedelende, verlamde man wel geweest moet zijn.

Petrus en Johannes kijken de bedelaar doordringend aan en vragen hem of hij ook hen kan aankijken. De verlamde man veronderstelt dat ze hem iets zullen geven, een aalmoes misschien. Maar dan gebeurt het wonder: “In naam van Jezus Christus de Nazoreeër, kom overeind en loop”, klinkt het bij monde van de apostelen. En kracht schiet weer in de voeten en enkels van de verlamde man. Hij was verlamd sinds zijn geboorte, veroordeeld tot de bedelstaf. Maar kijk, nu staat hij op, en loopt hij weer.

Vertrouwensvol doen de apostelen wat Jezus hen heeft voorgedaan. Ze trekken rond, verkondigen de blijde boodschap, genezen zieken en verrichten wonderen. Wat mij telkens weer verwondert, is hoe zo’n twaalf eeuwen later de heilige Franciscus van Assisi ervoor kiest om – op een geheel eigen manier – in datzelfde voetspoor te treden. Ook hij trekt rond, maar niet om mensen op wonderlijke wijze van hun ziektes te genezen. Integendeel, bij Franciscus gebeurt eigenlijk net het omgekeerde: het

is een zieke, een melaatse, die Franciscus ‘geneest’. Dat Franciscus’ ontmoeting met de melaatse een intens moment was, net zoals de ontmoeting van de lamme met de apostelen, weten we uit de beknopte weerslag hierover in zijn testament: “Toen ik in zonden leefde, leek het me te bitter om melaatsen te zien en de Heer zelf heeft mij tussen hen gebracht en ik heb hun barmhartigheid bewezen. En toen ik bij hen wegging, was wat me bitter leek voor mij veranderd in zoetheid naar ziel en lichaam; en ik was er daarna nog een tijdje vol van en heb de wereld verlaten.”

Terug in Assisi vraagt Franciscus zich af wat hij met zijn leven moet doen. Een burgerlijk leven als lakenhandelaar in het voetspoor van zijn vader geeft hem geen voldoening. Zijn droom om ridder te worden heeft hij opgeborgen. Wat wil God dat hij doet? Biddend en mijmerend over die vraag belandt Franciscus tussen melaatsen. Hij helpt hen wat en verzorgt hen. Maar er gebeurt ook iets met Franciscus zelf.

Oog in oog met de gewonde en uitgestoten medemens keert de beleving van Franciscus om. Hen zien voelt niet bitter aan zoals hij verwachtte, maar “zoet naar lichaam en ziel”. Franciscus geneest van zijn weerstand voor ‘de bittere kant’ van het leven: onze diepmenselijke kwetsbaarheid en eindigheid.

Een gelijkaardige dynamiek komt in de *Zaligsprekingen* in het Evangelie naar voren: wat we normaal als pijnlijk beleven, wordt als zalig geprezen.

Door de melaatsen écht te zien, begint Franciscus met andere ogen naar de wereld en naar zichzelf te kijken. Ze houden hem als het ware een spiegel voor. Hij droomde ervan om rijk, niet raakbaar, krachtig en succesvol in het leven te staan. Maar in de melaatsen, die volledig ontdaan zijn van alle schijnzekerheden en illusies waarmee we ons bestaan onop-houdelijk bekleden, herkent Franciscus zijn eigen menselijke realiteit. Leed, armoede en kwetsbaarheid doen ons beseffen hoe kwetsbaar en naakt we allen in het leven staan.

Die realiteit kan Franciscus plots zien én omhelzen. Juist daarin wist hij zich ten diepste aanvaard en bemind. Net in onze broosheid komt God ons liefdevol tegemoet, als we er ontvankelijk voor zijn. Zo vindt ons leven écht vervulling en onze ziel bevrijding. Dan kunnen we – net als Franciscus – met andere, geestelijke ogen naar de werkelijkheid kijken. Dan kunnen we weer opstaan en verder gaan ...

Barbara Mertens,

Tau – Franciscaanse spiritualiteit vandaag

JONGERENPASTORAAL IN TIJDEN VAN NOOD

JONGERENPASTORAAL IJD - ANTWERPEN
IJDANTWERPEN@IJ.D.BE • 03 454 11 44

2020 was – om het licht uit te drukken – een bijzonder jaar. Lockdowns, meetings via Zoom, mondkmaskers en een assortiment aan handgel werden onderdeel van ons dagelijkse leven. We hebben elkaar vaak en lang moeten missen, zeker wanneer de dagen korter werden en de avonden langer. Toch bleven onze jongeren niet bij de pakken neerzitten. Ze gingen creatief aan de slag. Echt samenkomen zat er dan wel niet meteen in, maar onze jongeren zochten en vonden creatieve manieren om elkaar te ontmoeten. Ook IJD zette heel wat coronavriendelijke initiatieven op poten.

Zo organiseerde Inspirelli Antwerpen in oktober en december samen met de studentenpastorale diensten van de verschillende Antwerpse hogescholen, Universiteit Antwerpen en 11.11.11 een onlinefilmavond met nabespreking voor de Antwerpse studenten. De twee aangeboden films – *Thank you for the Rain* en *The Age of Stupid* – focussen op de invloed van

de klimaatverandering en in het bijzonder op de gevolgen van de opwarming van de aarde in het Zuiden. Tijdens de nabespreking konden de studenten met elkaar in discussie gaan via verschillende onlinetools.

Naar jaarlijkse gewoonte organiseerde IJD Antwerpen een nieuwe Vorming & Ontmoeting, een initiatief waarbij verschillende groepsbegeleiders een dag samenkomen om enkele vormingen te volgen en informatie over hun eigen werking met elkaar uit te wisselen. Een *real life*-ontmoeting zat er in november niet in, maar heel wat groepsbegeleiders werden warm van een virtuele editie. In totaal werden er vier vormingen aangeboden op drie verschillende tijdstippen. Begeleiders konden naargelang hun eigen interesses en noden zelf kiezen welke vorming ze wilden volgen en wanneer. Hoewel het uitkijken is naar de dag waarop we elkaar opnieuw in het echt mogen ontmoeten, was deze virtuele Vorming & Ontmoeting een succes.

Voor wie het binnenblijven toch even beu was, toverde Inspirelli Turnhout een leuk initiatief uit zijn hoed. Normaal zou Inspirelli Turnhout elke maand een inspirerende wandeling organiseren.

READY TO PLAY: FOLLOW JC GO

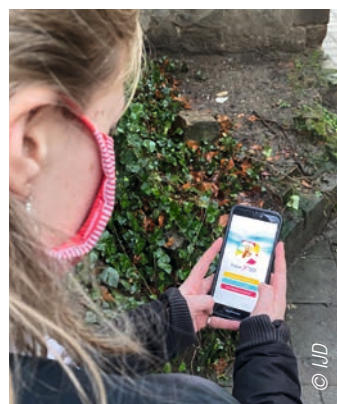
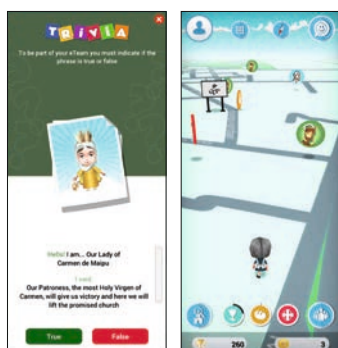
In 2016 kwam het spel *Pokémon Go* uit. Jongeren namen hun smartphone bij de hand en trokken de wereld in met maar een doel: zoveel mogelijk Pokémons vangen. Het werd een echte hit. In 2018 kwam er een gelijkaardig spel op de markt met een spiritueel kantje. Naar aanleiding van de Wereldjongerendagen in Panama ontwikkelde een katholieke organisatie *Follow JC Go*. Het doel van dat onlinespel bestaat erin een evangelisch team – of een eTeam – samen te stellen uit Bijbelse figuren en heiligen. Die verzamel je door op stap te gaan in je omgeving met je smartphone. Wanneer je de app opent, zie je jouw personage op de locatie waar jij je op dat moment bevindt. Tijdens een wandeling kun je Mozes, Franciscus

van Assisi, Ruth of een ander religieus personage op je weg vinden. Door op het personage te klikken en een vraag juist te beantwoorden, kun je hen toevoegen aan je eTeam. Telkens als je een nieuw personage toevoegt, leer je heel wat bij over diens leven. Daarnaast kun je spirituele punten, brood en wijn

verzamelen om daarmee deel te nemen aan enkele werken van barmhartigheid. *Follow JC Go* daagt de spelers ook uit om hun geloof echt te beleven. Wanneer je langs een kerk of ziekenhuis wandelt, krijg je bijvoorbeeld de opdracht om eens binnen een kerkje te nemen. Indien je dat wenst, brengt de app je in contact met een goed doel.

Kortom, het spel biedt jongeren de kans om op een eigentijdse en toegankelijke manier hun geloof te beleven en niet alleen figuurlijk maar ook letterlijk de stap naar de kerk te zetten. Bovendien is het een leuke manier om interactief met elkaar in verbinding te blijven. Je kunt immers niet alleen samenwerken met religieuze personages, maar ook met je eigen vrienden!

Je kunt de app gratis downloaden in de Play Store of in de App Store. Het spel is beschikbaar in het Engels, Spaans, Portugees, Italiaans en Frans.

Onderweg zouden de jongeren dan bij elk knooppunt naar een tekst of een lied luisteren. Vermits dat niet langer in groepsverband mogelijk was, werd de wandeling online gepost, met enkele inspirerende teksten zodat elk zijn eigen inspirerende wandeling kan maken wanneer hij of zij maar wil. Ontdek mooie stukjes natuur in je buurt, neem een mooie tekst, enkele leuke liederen of misschien zelfs je Bijbel mee op tocht en hou bij elk knooppunt een bezinnend moment. Inspiratie verzekerd. Heb je zelf zo'n wandeling gemaakt? Stuur dan gerust je foto's en wandelroute door naar nick.hannes@ijd.be of deel ze zelf op sociale media.

Ben je na je inspirerende wandeling op zoek naar extra verdieping? Dan is Bible Talk misschien iets voor jou. Maandelijks komen verschillende jongeren online samen om enkele hoofdstukken uit het boek *Handelingen* te lezen en er samen over uit te wisselen. Aan de hand van een methodiek ontdekken ze de leefwereld van de eerste christenen. "Wat saai!, denk je misschien. Niets is minder waar! Ik heb vorig jaar geen enkele sessie gemist!", getuigt Margot. "Wanneer ik met anderen over geloof mag praten, heb ik het gevoel dat ik direct naar de kern kan gaan, naar de diepste binnenkant van mensen, waar het echt over gaat in het leven. Uit elke Bible Talk put ik energie en inspiratie dankzij de getuigenis van anderen over hoe ze geloof een plaats geven in hun dagelijkse leven." Heeft Margot je overtuigd en wil je meer informatie over Bible Talk? Surf dan naar www.bibletalk.ijd.be of stuur een mailtje naar ella.deweerd@ijd.be.

Je merkt het: corona lokte ons op meerdere manieren uit onze comfortzone, vaak ook op een goeie manier! Bovenstaande initiatieven getuigen hiervan. Meer dan ooit vinden we inspiratie en verbondenheid op plaatsen waar we het niet verwachten. Een overzicht van alle alternatieve initiatieven en onlinewerkvormen vind je op www.jongerenpastoraalinnood.ijd.be

ONTDEK DE JEUGD: PLUSERS KAPELLEN

Plusers Kapellen is een toffe bende. Ze organiseren elke maand een bijeenkomst voor jongeren tussen 12 en 18 jaar die op zoek zijn naar plezier, verbondenheid en dat ietsje meer. Plusers is meer dan een jeugdbeweging. Plezier is fundamenteel, maar verbondenheid en aandacht voor ieders levensverhaal ook. Een mens is nooit alleen, maar leeft ook steeds in verbondenheid. Jongeren ervaren deze verbondenheid zeker bij familie en vrienden, plusers voelen zich ook verbonden met de Ander. "We voelen ons verbonden met mensen die we toevallig onderweg tegenkomen, met mensen die het moeilijk hebben en met God." Voor de Plusers van Kapellen is geloof geen term uit een antiekwinkel, maar een richtingwijzer voor het leven. De plusers zeggen 'ja!' tegen Jezus en zijn project om van de wereld een betere plaats te maken! En ondertussen maken ze heel veel plezier: op uitstap naar het Atomium, tijdens een bezoek aan de kathedraal, tijdens een weekend met de vormselwerking ... (Lise en Rune Janssens)

Meer weten? Kijk eens op www.pluserskapellen.be

THE STORY OF GOD

Buiten blijft het koud. Dus blijven we af en toe gezellig binnen. Netflix biedt tal van leuke romantische komedies en prijswinnende blockbusters aan, maar ook heel wat interessante documentaires. Zo is *The Story of God with Morgan Freeman* een echte aanrader. Deze documentaire van National Geographic neemt kijkers mee op een trip rond de wereld om verschillende culturen en religies te onderzoeken op de ultieme zoektocht naar de reden van ons bestaan, God en alles daartussenin. Net als vele anderen worstelt Freeman met eeuwenoude geloofs- en levensvragen zoals 'Waarom bestaat er kwaad?', 'Is er leven na de dood?' en 'Wie is God?'

In de documentaire gaat de bekende acteur over heel de wereld op zoek naar antwoorden. Van Lourdes tot Varanasi, van Italië tot Israël, overal gaat hij in gesprek met geestelijken, wetenschappers en gelovigen uit verschillende religies en levensbeschouwingen. Hij doet niet alleen religieuze trek-

pleisters aan zoals het Vaticaan en de Bodhiboom in Bodhaya, maar bezoekt ook een gevangenis en viert *Día de los Muertos* in Mexico.

In de documentaire getuigen mensen heel persoonlijk over hun ervaringen en hun geloof. De boodschap van Freemans *Story of God* draait om het erkennen en aanvaarden van de verschillen en gelijkenissen tussen mensen, religies en levensbeschouwingen.

Uiteindelijk is er geen juist of fout antwoord op de zinvragen die we ons stellen. Freeman hoopt vooral dat mensen al kijkend iets bijleren, niet alleen over andere religies, tradities en levensbeschouwingen, maar ook over hun eigen geloof. "Hopelijk nodigt mijn film mensen uit om met elkaar in gesprek te gaan", besluit Freeman.

The Story of God with Morgan Freeman is beschikbaar op Netflix en op DVD.

➤ *Morgan Freeman wisselt van gedachten over exorcisme met 'John'.*

- 1-2. Aanschuiven op anderhalve meter om een kaarsje te branden in de kapel op de Paardenmarkt in Antwerpen bij Sint-Antonius, de heilige Rita of Onze-Lieve-Vrouw van Goed Succes. Of om een intentie of zorgen neer te pennen in een intentieboek. Vieringen waren de voorbije maanden tijdens de lockdown 2.0 niet toegelaten, en wanneer je dit leest, misschien nog steeds niet. Toch bleven en blijven heel wat kerken in ons bisdom open. Je kunt er terecht om een kaarsje te branden, om te bidden, om tot rust te komen. Wil je weten wanneer je waar terecht kunt? Surf naar www.bisdomanwerpen.be en klik in de linkerkolom op 'Open kerken in ons bisdom'.
- 3-4. Bakens van licht. Voor wie tijdens de coronacrisis een dierbare verloor en wegens de geldende veiligheidsmaatregelen vaak afscheid moest nemen vanop een afstand of in veel te kleine kring. Voor zieken. Voor wie gebukt gaat onder problemen en zorgen. Voor wie eenzaam is ... Met de bakens van licht, die rond Allerheiligen werden aangestoken in de kerken en kapellen in Meerhout en Laakdal, strooide de pastorale eenheid Heilige Norbertus lichtpuntjes van hoop en troost uit voor al wie er nood aan heeft.
- 5-6. Voor elke zoeker wat wils. Samen met De 3 Leliën, winkel voor Religie, Zin en Spiritualiteit in Antwerpen, die ook tijdens de lockdown open bleef, stippelde de Sint-Norbertuskerk aan de Dageraadplaats in Antwerpen (Zurenborg) drie routes uit voor wie even wil binnenwippen in de kerk. De blauwe route leidt je naar de kapel van Onze-Lieve-Vrouw van Altijddurende Bijstand. Christenen vinden hier de lezingen van de dag, kunnen een kaarsje branden en een gebed zeggen. De rode route brengt je naar de zijkapel van het Heilig Hart waar je kunt grasduinen in gedichtenbundels en andere lectuur. Hier kan de bezoeker ongeacht zijn overtuiging even in stilte verwijlen. De gele route brengt elke voorbijganger naar bootjes waarop hij/zij een boodschap kan schrijven om die bij burens in de brievenbus te steken. Het is ook mogelijk er als gebaar van solidariteit een kaarsje te branden voor alle zorgverleners en covidpatiënten.

© Rita Somers

© Rita Somers

© Eric Seghers

© Pastorale eenheid Heilige Norbertus

© Jörg Pyl

© Lea Verstricht

WAS JIJ ERBIJ?

© Ruusbroecgenootschap

Op 14 februari vieren we Sint-Valentijn. Dan zijn rode hartjes alom aanwezig, het symbool van passie en liefde, zuurstof en bloed. Ook in de Sint-Pauluskerk met de tentoonstelling 'Passie. Verhalen uit het hart', een initiatief van enkele onderzoekers verbonden aan het Ruusbroecgenootschap van de Universiteit Antwerpen. "Hoe gingen mensen in de negentiende en twintigste eeuw om met religie? Hoe beleefden ze hun geloof aan de hand van voorwerpen? En hoe gingen ze om met emoties en hoe veruitwendigden ze die? Op het kruispunt van deze twee onderzoeksvragen kwamen we vaak bij het Heilig Hart terecht", vertelt het team achter de tentoonstelling. Dat vormt de aanleiding van een tentoonstelling over het hart in de christelijke cultuur met voorwerpen uit religie, kunst en populaire cultuur, zoals devotieprenten en standbeelden van het Heilig Hart, vaandels van de Heilig Hartbonden, kleine emblemen van het Heilig Hart ... Daarnaast stippelden de onderzoekers ook een hun uniform droegen, getuigenissen van mensen over hun devotie tot het Heilig Hart ... Daarnaast stippelden de onderzoekers ook een wandelroute uit door de stad (via digitale weg en in papieren versie) met verschillende haltes die duidelijk maken hoe het hart ook speelt in de cultuur en bredere stadsomgeving. Zo bewonderen we de zogenaamde 'Vlaamse harten', een typisch Antwerps juweel dat op Moederdag werd aangeboden, voelen we de pijn van het (gebroken) hart van de zeeman en de naald die een tattoo in zijn huid zet en lijden we mee met de pelikaan die zijn hart geeft – letterlijk – voor anderen en zo tot symbool uitgroeide voor sociale barmhartigheid enzovoort. Praktisch: In een bijzaal van de Sint-Pauluskerk in Antwerpen vanaf 12 februari tot en met 16 mei. De tentoonstelling is vrij te bezichtigen tijdens de openinguren van de kerk, of op afspraak met een gids, afhankelijk van de geldende coronamaatregelen. Meer info op www.religiousbodies.com.

HET VOORVAL UIT HET LEVEN GEGREPEN

ZELFVERTROUWEN

Het jongste kleinkind van mijn zus mag onder streng toezicht even skypen met haar grootheerom die, na de gebruikelijke koetjes en kalfjes, haar meestal voorleest uit een kinderboek. Ik heb intussen een vreselijke hekel gekregen aan ge-Zoom en ge-Skype en alle olijkheid die daarbij verzonnen wordt. Mijn burens links e-peritieven dagelijks met hun collega's op het werk en die van rechts nuttigen nog uitsluitend via Zoom met de laptop en de familie op tafel tussen de Nutella en de margarine in. Zelf wacht ik wel tot ik opnieuw levensecht kan klinken met mensen van vlees en bloed, omdat kletsen met elkaar volgens mij alleen op die manier echt lukt. Ik ben zo blij dat ik eens effen niet moet videobellen omdat mijn hersenen tijdens het ge-Zoom veel harder moeten werken en omdat het voortdurend zien van mijn eigen kop, zelfs in een klein rechthoekje, mijn zelfvertrouwen schaadt. Voorheen had ik zoiets alleen 's ochtends voor de spiegel. Daarom geniet ik van maaltijden face à face met mijn kat, Samedi, op de

keukenstoel tegenover. En dat is me al opdringerig gezelschap genoeg, gezien het feit dat hij bij elke beet reikhalzend miauwt om zich ervan te verzekeren dat ik met hem online blijf. Maar voor vijfjarige Lotte wil ik wel extra tijd maken. Ik vraag me af hoe het levenslustige kind het hele coronagedoe beleeft. Van kindsbeen af heb je geleerd dat je moet opletten voor sommige slangen en paddenstoelen omdat ze fataal kunnen zijn, maar niemand zou het tien maanden terug voor mogelijk hebben gehouden aan zijn kinderen te moeten vertellen dat een mensenzoen dodelijk kan zijn. Dat terzijde. Het voordeel van Lotte is dat ze me altijd dwingt om in het camera-oog te kijken. Anders denkt ze dat ik niet met haar bezig ben. En het verhindert mij naar mijn zelfvertrouwen te zoeken in de kleine uitsnijding. Daardoor kwam mijn nek waarschijnlijk wel erg in close-up want Lotte onderbrak mijn lectuur en zei: "Oom Ronald heeft wel erg veel rimpels onder zijn kin." Ik zag dat ze tegelijk aan haar eigen halsje begon te voelen.

© Ronald Sledsens

➤ **Ronald Sledsens**

"Oom Ronald, heeft God jou gemaakt?", vroeg ze. "Ja, lieve Lotte, God heeft me vele jaren geleden gemaakt", antwoordde ik. Ze pauzeerde even en vroeg: "En heeft God mij ook gemaakt?" "Ja, Lotte, God heeft jou ook gemaakt maar dat is nog maar een beetje geleden!", antwoordde ik. Opnieuw voelde ze onder haar hals. "God wordt wel beter in mensen maken", observeerde ze toen.

Ronald Sledsens

relevant

geloof / kerk / mens / maatschappij

➤ Het pastoraal thema 'In de naam van Jezus, gebruik je voeten' voert ons langs velen wegen. Een ondergesneeuwd bospad maakt ons dankbaar om de schoonheid van de schepping, maar het is ook een stevige fysieke uitdaging om er je weg te banen ...

Volgende keer:

IN DE NAAM VAN JEZUS

www.relevant-bisdomantwerpen.be

